

Випуск № 7 (1 вересня)

Вінниця – 2015 р.

Передмова

Любий читачу, збірка, яку ти зараз читаєш, видана проектом «Дерево казок» за підтримки проекту «Казка». В збірку вміщено 16 казок найрізноманітнішої тематики (по 8 казок з кожного проекту). Серед них є як авторські, так і народні казки.

Збірка «Дерево казок» – це серійне щомісячне електронне видання, що розповсюджується абсолютно безкоштовно.

Своє життя збірка розпочала 1 березня 2015 року.

Проект «Дерево казок»

(<http://derevo-kazok.com.ua>)

«Дерево казок» – величезний безкоштовний архів авторських та народних казок, які ви можете прочитати українською мовою. Тут ви знайдете не лише українські казки, а й казки інших країн. Проект складається з 4-х основних розділів: українська народні казки, казки народів світу, казки українських авторів та казки авторів світу. Автор та адміністратор проекту – *Лук'янюк Євген*.

Наші контакти:

fantazerwm@i.ua – головна адреса ел. пошти.

fantazerwm@yandex.ua – альтернативна адреса.

Приєднуйтесь до нас:

Ми на Facebook: <https://www.facebook.com/derevokazok>

Ми в Twitter: <https://twitter.com/KazkuPpUa>

Ми на GooglePlus:

<https://plus.google.com/communities/102303859954667667228>

Ми Вконтакті: http://vk.com/derevo_kazok

Проект «Казка»

(<http://kazka.in>)

Даний ресурс створений з метою збору всіх казок, що написані українською мовою або перекладені на неї. Ми, колектив сайту «Казка», постійно розшукуємо казки, ми відкриті для спілкування. Ми збираємо як народні, так і авторські казки. Особливо приємно знайомитись з сучасними авторами даного виду мистецтва.

Контакти:

ua@kazka.in – адреса ел. пошти.

Ми на Facebook: <https://www.facebook.com/Kazka.in>

Ми в Twitter: <http://twitter.com/Kazkain>

Засновник проекту – *Тарас Амброз*.

ЗМІСТ

Жадібний багатій	3
Казочка про ляльку	5
Як бідняк гусака ділив.....	21
Казочка про рудого янгола	21
Погонич і його верблюди.....	28
Найкращий автомобільчик	29
Казка про силу характерницьку, богатиря Ахмеда і Грицька Кобилячу Смерть	30
Тік-Так.....	34
Вовк і сорока	36
Без вірного друга велика туга.....	37
Як слон і лев подорожували	39
Мамине серденько	39
Галісієць та конго за круглим столом	42
Чарівний ліхтар	42

Жадібний багатій

Сталося так, що один багатий чоловік зненацька втратив своє багатство і став злидарем. А щоб не померти з голоду, треба було шукати якоїсь роботи. Але де ви бачили, щоб багатій, навіть і колишній, став жити чесною працею! Так було і з оцим нашим багатієм. Просидів він голодний день-другий, а тоді твердо вирішив:

– Ні, працювати – це ганьба! Краще померти, аніж працювати!

І пішов багатій топитися. Прийшов він на річку, роздягнувся, постояв на

березі, а тоді наважився й шубовснув у воду. Та тільки занурився з головою, як злякався смерті. Щосили замолотив він руками й ногами, вплив на поверхню, а тоді вибрався па берег. Посидів трохи, віддихався, відхекався, одійшов від страху, а тоді знову шубовснув у річку. Але знову злякався, що може втопитися, і знову вибрався на берег. І так він кілька разів то кидався у воду, то

вискакував на берег.

Неподалік од того місця, де топився і ніяк не міг втопитися багатій, гніздилися в очереті дикі гуси. Старі гусак і гуска здивовано поглядали на те, що діється на березі, а потім гусак не витримав і мовив:

– Дивний якийсь чоловік! Я підпливу до нього й спитаю, що він робить, чого без кінця то стрибає у воду, то вистрибує з води.

– Не чіпав би ти його, – заперечила гуска.

Але гусак не послухав її й сміливо підплив до багатія.

– Чоловіче добрий, – спитав він, – чого це ви то стрибаєте у воду, то вистрибуєте з води? Навіщо це робите?

– Я топлюся! – відповів багатій. – Бо в мене немає чого їсти.

– Я можу зарадити вам у біді, – мовив гусак і пірнув. А коли випірнув, то в дзьобі у нього блищав великий червоний самоцвіт. Гусак розтулив дзьоба, і коштовний камінь упав просто під ноги колишньому багатієві.

Як зрадів багатій! Він умить забув про те, що хотів топитися. Схопивши самоцвіт, помчав до міста, не подякувавши гусакові.

В місті він узяв за коштовний камінь великі гроші й знову став жити поживати, горя та лиха не знаючи.

Чимало води в річці сплигло, а багатій жодного разу не згадав добрим словом свого рятівника, який повернув йому життя та багатство.

Одного дня по всій країні рознеслася звістка, що тяжко занедужала царська донька. Багато лікарів та знахарів бралось повернути їй здоров'я, але марно, бо ніхто з них не міг догадатися, яка смертельна недуга точить царівну.

Аж ось із Тибету прибув найзнаменитіший знахар. Оглянувши царську доньку, він сказав:

Царівна може видужати, коли з'їсть серце дикого гусака. Але гусака треба принести живого. А то його серце втратить свою цілющу силу!

Цар невимовно зрадів і звелів оголосити по всій країні: той, хто перший спіймає й принесе дикого гусака, та ще й живого, дістане у вина городу палац і тисячу слуг.

Почувши це, багатій подався до річки, де колись зустрів диких гусей. Прибіг, сів на березі, заголосив розпачливо та й став кликати:

– Де ти, мій незабутній і добросердий рятівнику, де ти? Невже забув мене й не прийдеш на допомогу, нічим не зарадиш? Горе мені, нещасному! Горе мені!

Почув гусак голосіння, залишив своє гніздо та й підплив, як і колись, до багатій.

– Яке ж у тебе горе, чоловіче добрий? Яка біда, що ти так голосиш та тужиш? – спитав він. – За чим або за ким побиваєшся? І чи можу я тобі зарадити? Кажи, не соромся.

– Ой, не питай мене, ой, як же виповісти словами моє горе! – ще дужче заголосив багатій. – Коли б ти тільки знав, який я нещасним! Вийди на берег, стань біля мене, рятівнику мій, – і я розповім тобі все! Таке горе в мене, таке вже горе!

Гусак підплив до берега, вийшов а води, струснувся й підійшов до багатія.

Багатій шулікою кинувся на гусака, схопив його, затис під пахвою й мерщій подався до міста.

– Куди ж ти несеш мене? – спитав гусак. Відпусти, а я подарую тобі ще коштовніший самоцвіт.

– Навіщо мені тепер твої самоцвіти, кати за твоє серце я матиму розкішний палац і тисячу слуг! Серцем твоїм посмакує сама царівна, щоб позбутися тяжкої недуги, яка точить її.

Заплакав гусак, і сльози його, капаючи на землю, перетворювалися на великі, коштовні перлини.

Очі багатія жадібно заблищали, й він нахилився, щоб позбирати ті перлини. Та тільки рука його торкнулася перлини, як приросла до землі.

Забувши про гусака, багатій простяг до перлини другу руку, але й вона приросла до землі.

Багатій уже не міг тримати гусака, і той відразу знявся в повітря й зник у високому небі. А багатій залементавав не своїм голосом:

– Рятуйте, люди добрі, ой, рятуйте! Допоможіть мені!

Збіглися люди, стали відривати руки зажерливого багатія від землі, але де там! Чим дужче вони відривали руки, тим глибше вrostали руки в землю.

Раптом здалеку долинув гуркіт. Земля задвигтіла. За мить розлігся чийсь зляканий голос:

– Слони! Сюди біжать дикі слони! Тікайте хто може!

Люди кинулися врозтіч, а багатій репетував їм услід:

– Куди ж ви? Порятуйте мене, не кидайте самого!

Та ніхто навіть не озирнувся на його розпачливий крик. А тупотіння розлючених диких слонів усе ближчало й ближчало. Ось вони вже майже поруч...

Найбільший із слонів, певно ватажок, наступив своєю величезною ногою на багатія й розтоптав його.

Отак і не стало на світі невдячного, підступного, зажерливого багатія.

Автор: індійська народна казка

Джерело: <http://derevo-kazok.com.ua/tales/жадібний-багатій-індійська-казка.html>

Казочка про ляльку

ІСТОРІЯ 1

Жила-була лялька...

Ні, не так.

Спочатку лялька З'ЯВИЛАСЯ.

У великій коробці лежали різнобарвні шматки тканини, клубочки, моточки і котушки ниток, стрічки. У окремій коробочці лежали ножиці, олівець та подушечка з голками.

Руки майстрині обережно відкрили коробку і почали поволі перебирати клаптики тканини.

Кілька відібраних шматків відклали, далі коробка знову щільно закрилася, і розпочалося ДИВО СТВОРЕННЯ.

Вправні руки згортали і розправляли тканину, змотували нитками, добирали клаптик за клаптиком, щось припасовували, щось складали назад у коробку... Ось настала черга ниток, ножиць і голки. Нитки відмірялися і склалися у пасма, які пришивалися до голівки – і ось лялька вже має волосся. Майстрині відклала ляльку, відкинулася у кріслі і втомлено склала руки на колінах. А за хвилину склала шитво та ляльку у коробку. Так закінчився Перший День Творіння.

Лялька опинилася в коробці... Власне, вона ще не була лялькою. Вирізнялася, бо вже мала форму. Виокремилася з хаосу, вже не була Нічим, але ще не стала Чимось.

Наступного дня майстриня знову відкрила коробку, вийняла ляльку і уважно її розглянула. Здається, залишилася задоволеною вчорашньою роботою, бо вирішила, що, настав Другий День – Оздоблення. Волосся ляльки ретельно розчесала, розділила на проділ і заплела дві тугі охайні коси.

Далі майстриня заходилася шити головну оздобу ляльки – мереживного фартушка. Коли фартушок був припасований на ляльчину талію, майстриня ще додала намисто на шийку. Після цього лялька знову повернулася у коробку.

Найцікавіше, – і найвідповідальніше, майстриня залишила на Третій День. Вона вирішила намалювати ляльці личко. На столі розклала фарби і пензлик, а з малої коробки видобула олівця.

Взяла до рук ляльку і почала роботу обережно, проте не надто вправно і впевнено. Коли справа дійшла до фарб, рухи стали ще повільнішими. Нарешті майстриня закінчила малювати і критично оглянула свою роботу. Невпевненість відобразилася на личку ляльки – вона дивилася на майстриню зеленими виразними очима, проте вони видавалися завеликими, наче переляканими чи здивованими.

Майстриня втомлено склала фарби і вийшла з кімнати. А лялька залишилася сидіти на столі.

Минав Третій день – День Народження Ляльки.

***

Швидко стемніло. Лялька зі свого місця на столі могла оглянути майже всю кімнату – не бачила лише, що в неї за спиною. А власне за спиною в ляльки була коробка – її колиска, об яку Ляльку сперла майстриня, і велике вікно. Коли стола зовсім темно, і навіть великі ляльчині очі могли розрізнити лише обриси предметів, трапилося те, що Лялька сприйняла як диво – за вікном увімкнули ліхтар. Його м'яке світло, що приникало крізь вікно, дало Ляльці змогу нарешті все розглянути.

Кімнатка, де народилася Лялька, була невеличкою. Там вмістилися стіл, на якому сиділа Лялька, та крісло майстрині, також велика книжкова шафа з чотирма полицями та канапа. Попри невелику кількість меблів, у кімнаті було повно невеликих речей, більшість яких лежала або стояла на полицях шафи, або висіла на стіні над канапою. Дві нижніх полиці книжкової шафи і справді заповнювали книжки. А от на верхній полиці стояли велика дерев'яна скринька, нічник, схожий на давню гасову лампу та срібляста рамка із фото маленької дівчинки. А коло рамки сиділа ошатна красуня у світлій сукні та такому ж капелюшку. Біляві кучері лежали на тердітних плечах незнайомки, пухкі рученята красуня тримала витягнутими так, наче намагалася щось схопити.

Ляльці дуже сподобалася прекрасна незнайомка, і вона наважилася першою заговорити.

“Вітаю! Чи можна з Вами познайомитися?” “Так, будь ласка. Мене звать Колекційна Порцелянова Лялька ”– поважно відповіла прекрасна білявка.

Лялька якийсь час мовчала і обмірковувала слова нової знайомої. “Дуже приємно, я теж лялька. Порцелянова” – це зроблена з порцеляни. – Лялька продовжила розмову. – А що таке “колекційна”?”

“Ну... це означає, що таких, як я, дуже мало. І нас купують за великі гроші.” Здавалося, Порцелянова лялька і сама до пуття не знала, що означає її довге ім'я. “А навіщо вас купують?” – не вгавала Лялька. “Для краси” – вже впевнено відповіла Порцелянова., – мною милуються і захоплюються.”

“Не така вона вже й дорога,” – хтось вступив у розмову. Лялька пошукала очима. Голос линув з другої полиці шафи. Там стояли маленька металева скринька, металевий підсвічник, керамічна жабка, лежало намисто з великих кульок, схожих на вишні, та два срібних перстені, а посередині на маленькому дерев'яному конику-гойдалці сиділо ведмежа у картатих штанцях і картузику. “Я, скажімо, втричі менший від неї за розмірами, а за ціною – втричі дорожчий, – діловим тоном продовжив ведмедик. – А все тому, – випередив ведмедик запитання Ляльки, – що вона – фабрична, а я зроблений вручну. Я такий єдиний і створений на замовлення. До речі, ти теж “хенд мейд”. “Я що?..” – перепитала Лялька. Вона вирішила перепитати про незнайоме слово, перш ніж образитися на нього чи запишатися. “От простачка. Ти теж зроблена вручну, “хенд мейд”.”

“А тебе навіщо купили?” “Я теж колекційний. Як і вони” – Лялька поглянула правіше, і побачила цілий гурт ведмедиків, здебільшого невеликого розміру, одягнених у кофтинки, шапочки, сукеночки. Ведмедики сиділи чи стояли, проте помітно було, що вони утворюють гурт і стараються триматися ближче один до одного. “Ми всі створені відомими авторами у єдиному екз..екз.. екземплярі, ось, і маємо відповідні документи. А у цієї ляльки лише на коробці написано, що вона колекційна, а насправді – таких багато.”

Лялька навіть при тьмяному світлі ліхтаря побачила, як почервоніла Порцелянова. “То ви теж для краси?” – повернулася до свого запитання Лялька. “Не зовсім, – Ляльці видалося, що Ведмедик усміхнувся, – ми цінні, і коли мине багато років, ми станемо ще ціннішими. І нас продадуть за значно більшу суму, ніж купили. Це називається ... капіталовкладення, о! Он поглянь, ліворуч скринька. Вона – антикваріат. Тобто дуже давня і дуже цінна. Їй сто років. А коли вона була новою, коштувала дешевше, аніж зараз.”

Лялька спантеличено мовчала. Вона намагалася зрозуміти все, що розповів Ведмедик, але у голівці крутилися лише нові складні слова.

“Що, геть замакітрив тебе ? – озвався хтось зовсім поруч із Лялькою. Праворуч стояла витончена скляна статуетка – пара голубів, що наче горнулася один до одного. “Не зважай на надмірну кількість мудрих слів. Ведмедик, перш ніж потрапити сюди, кілька місяців провів у мистецькій галереї, от і нахапався”, – насмішкувато мовив Голуб.

“Чого ви все про гроші, – вступила в розмову Голубка, – ось поглянь, ми теж зроблені вручну, але наша цінність не в тому. Ми – Символ.”

Ляльці дуже хотілося розгублено закліпати, але намальовані очі не давали їй такої змоги.

“Що означає “символ”? – кволо запитала лялька.

“Просто для людей деякі предмети мають особливе значення, – почав пояснення Голуб. – Ось нас подарували на свято, на річницю одруження, бо пара голубів у розумінні людей означає вірність і відданість подружжя один одному. Загалом у людей багато всілякого навігадувано. Не переймайся!” Голуб нарешті розгледів, що Лялька зовсім збита з пантелику.

“То все пусте!” – це сказала керамічна Свинка-скарбничка з третьої полиці. Вона стояла між книжками і не змогла змовчати. Власне, тяжко мовчати, якщо знаєш правильну відповідь.

“Не має значення, хто тебе зробив і скільки ти коштуєш. Чи можеш коштувати. Головне – чи приносиш ти користь. Бо деякі лише місця багато займають і порохом припадають!” – продовжувала Свинка. Категоричний тон свідчив про те, що її навряд чи можливо переконати у іншому.

“Ми цінні настільки, наскільки корисні людям. Є одна ознака, за якою кожен з нас може визначити, наскільки він важливий для людей: пригадайте, чи часто вас беруть до рук? Отож бо! Ось мене, наприклад, частенько беруть, монетки мені до животика кидають, потрушують і слухають, як дзеленчать монетки. Чи, скажімо, он на канапі – сестрички-подушки, вони страшенно корисні. На них спараються, підкладають під голову, про них завжди кажуть “дуже зручні”!”

Три думочки на дивані озвалися :”Так-так-так!” Насправді вони не вміли нічого, окрім “так”, говорити, і тому завжди зі всім погоджувалися.

Запала тиша. Можливо, кожна річ у кімнаті і справді міркувала над тим, що сказала Свинка-скарбничка, але швидше, кожен гадав, що правий саме він.

Мовчала і Лялька. Вона намагалася знайти Відповідь на Найважливіше Питання: для чого створили її, Ляльку?

Вона не знала, чи достатньо красива, щоб прикрашати, була зовсім не впевнена, що багато коштує... І навряд чи була особливим символом, бо що символізують ляльки? І вже точно не підозрювала, чи може з неї бути користь.

Решта ночі так і минула – мовчки. За вікном вимкнувся ліхтар, а за якийсь час зійшло сонце. Лялька ще раз поглянула на своїх нічних співрозмовників. Всі вони залишалися незворушними, адже людям не варто знати, що предмети довкола можуть спілкуватися. Багато людей вміють робити речі, проте лише деякі вміють чути, про що речі розповідають...

За дверима кімнати, де сиділа лялька, чулися голоси. Один із них, бузперечно, належав майстрині, а інший, високий, дзвінкий... Раптом двері відчинилися і в кімнату забігла п'ятирічна дівчинка у квітчастій сукні.

– Мамусю, то де вона? Оце? Оце моя лялька? – нетерплячі руки схопили Ляльку і міцно притисли до грудей. – Мамусю, вона чу-до-ва!

Дівчинка вибігла з кімнати. Міцно притиснута до грудей лялька нічого не бачила, лише чула дихання дівчинки і дивне стукотіння. Лялька не знала, що то дитяче серденько ледь не вистрибує, чи то від радості, чи від бігу.

А далі... Лялька відчула, що летить. Злітає високо, аж до сліпучого сонця, і падає, і знову злітає, і знову потрапляє у міцні дитячі обійми.

“Можливо, – встигла подумати Лялька, – я теж створена для чогось прекрасного і дуже важливого? Просто я ще не знаю, як це називається...”

ІСТОРІЯ 2

– По-до-рож! По-до-рож! – дівчинка все вигукувала таке приємне для неї слово і плескала в долоньки від задоволення.

– Гаразд, коли натішишся, добре подумай, які іграшки ти хочеш взяти з собою. Одна умова – іграшок має бути небагато, так, щоб вони помістилися до твого наплічника, – і мама вийшла з кімнати.

Дівчинка перебирала подумки свої іграшки. Що ж беруть з собою у подорож до лісу? Вона добре знала, якими іграшками можна бавитися лише вдома, які можна брати з собою до дитячого садка чи виносити на подвір'я. Але цілий день у лісі – це особлива нагода, отже і іграшки треба брати особливі...

Після тривалих вагань дівчинка зробила вибір: до рожевого наплічника потрапили набір мініатюрного іграшкового посуду, сіреньке кошеня у рожевій суkenочці, маленький барвистий мячик, кишенькове дзеркальце та намисто з прозорих бузкових намистин. Свій головний скарб – зроблену нещодавно мамою ляльку вона не збиралася класти до наплічника. “Жодної цікавості подорожувати в торбі, з якої нічогосінько не видно, – міркувала дівчинка. – а разом дивитися крізь автомобільне вікно буде не нудно”.

Чому кожна дитина ставиться до своїх іграшок по-різному? Якись іграшки не викликають жодних яскравих емоцій, лише короткотривале зацікавлення, а далі назавжди опиняються на самому дні шухляди. Переважна більшість іграшок виймається час від часу для конкретної гри. Проте є серед іграшок особливі щасливці: їм вдається одразу завоювати серце дитини і стати улюбленцем, якщо не на роки, то бодай на кілька тижнів. Такі іграшки стають безмовними співрозмовниками, хранителями таємниць, вірними друзями та розрадою у час сліз, вартовими дитячих снів. З такими іграшка розлучають лише вимушено і не надовго. І навіть у часи розлуки улюблена лялька чи звірятко сидять на почесному місці, окремо від інших іграшок.

Ми відволіклися. А де ж дівчинка та Лялька? О, вони давно вже мандрують. Лялька не вперше опинилася за межами квартири, проте автомобілем їхати їй ще не доводилося. Тато дівчинку був за кермом, мама сиділа поруч з ним. Дівчинка

посадила Ляльку на спинку заднього сидіння так, щоб вона могла дивитися у вікно. У салоні автомобіля Ляльці було не дуже затишно – тут дивно пахло, а ще Лялька двічі скочувалася на підлогу, коли водій занадто різко гальмував. Але дивитися у вікно було надзвичайно цікаво. Лялька розглядала високі будинки та вітрини магазинів, а коли автомобіль виїхав за межі міста – невисокі будиночки та садки, довжелезні поля та пасовиська.

Нарешті автомобіль звернув на ґрунтову дорогу і якийсь час їхав повільно та обережно, поки не зупинився.

– Приїхали! – повернулася до дівчинки усміхнена мама. – Не забудь свої скарби.

Дівчинка прожогом вистрибнула з автомобіля, не забувши схопити рожевий наплічник та Ляльку.

Місце, де вони мали провести чудовий літній день – берег невеликого озера у лісі. Територія на одному березі було облаштовано для відпочинку: альтанки для тих, хто прагнув влаштувати пікнік, лавочки у затінку дерев, невеликий піщаний пляж, навіть дитячий майданчик. У одній з альтанок і розсташувалися батьки дівчинки. Поруч під соснами тато розчистив від шишок та гілок невеличку площу і постелив килимок, на якому влаштувалися дівчинка і Лялька.

Якщо не бути ледачим, а натомість відшукати у собі дрібку фантазії та крихру уважності, у лісі можна знайти безліч цікавого для гри. Дівчинка ледачою зовсім не була, навпаки, допитливість і жвавість не дали їй сидіти на килимку – вона нашвидкуруч спорудила для ляльки під сосоною імпровізоване ложе із гілочок, шишок, шматку моху та великих зелених листочків, вмостила туди Ляльку та гайнула досліджувати околиці.

Лялька напівлежала на своїй лісовій канапі. Повівав вітерець, сонечко лоскотало Ляльчине личко крізь ріденькі соснові гілки. Десять зовсім поруч сюрчав коник. Неймовірна приємність охопила Ляльку. Їй раптом здалося, що саме тут вона могла б жити, щодня виграватися під лагідним сонечком, слухати невтомного цвіркуна, спостерігати, як поважно пролітають працьовиті лісові оси, як вишукано кружляють мініатюрні смарагдові стрикози...

Ще двічі до свого килимка прибігала дівчинка. Першого разу поклала нехитрі лісові скарби – велику коричневу мушлю виноградного равлика, блискучий чорно-рожевий камінець та висушену сонцем мертву стрекозу. Другого разу схопила свого наплічника та вийняла з нього намисто та зеркальце – причепуритися для фотосесії, яку надумали влаштувати мама з татом.

Час для Ляльки минав непомітно. Часом вона бачила вдалині дівчинку, що купалася у озері, бігала разом з іншими дітьми, прибігала в альтанку до батьків, щоб нашвидкуруч посмакувати персиком чи ожиною.

Невпинно надходив вечір, і родина почала збиралася додому. Поки мама пакувала залишки їжі, а дівчинка побігла прощатися з новими друзями, тато

вирішив скласти килимок. Камінець та мушлю він підняв та обережно поклав дитячі знахідки до бічної кишеньки наплічника, струсив та склав килимок. Невагома метрва стрекоза підлетіла в повітря і опустилася на високу траву коло кущів. Тато гукнув дівчинку і поніс килимок до автомобіля, де вже чекала мама. Лялька почула, як траснули автомобільні двері, загарчав мотор. Вони поїхали. А Лялька – залишилася...

***

Лялька розгублено дивилася на тихе озеро. Вона й не помітила, як люди зникли. “Чому мене залишили? Мене забули? А як же дівчинка? Як вона засне без мене? Вона напевне б розповіла мені про своїх нових друзів, і про те що ми будемо робити завтра... Вона повернеться, обов'язково повернеться,” – Лялька намагалася впевнити себе, проте широко розплющені очі свідчили про протилежне.

Раптом думки ляльки перебили якісь дивні звуки – чмихання, сопіння, і Лялька побачила чийсь гостренький писок з рухливим чорним носом. Ніс наблизився упритул до Ляльчиного личка і нахабно його обнюшив. Лялька б замружилася від страху, якби могла.

“Перепрошую, Ви б не могли...” – безмовно промовила Лялька, і писок відсахнувся.

“Ти хто?” – так само безмовно відповів запитанням на запитання власник писка. – ти не людина, хоча пахнеш, як люди.”

“Я Лялька.”

“Лялька? Не знаю таких. Тебе викинули? Люди завжди викидають різні речі у лісі. Хоча донині людське сміття не балакало...”

“Я не сміття! – обурилася Лялька. – Я улюблена лялька маленької дівчинки. І мене не викинули. Мене забули.”

“Забули, кажеш? Не думаю. Люди ніколи не забувають потрібних речей. Лише непотріб.”

“Дівчинка обов'язково повернеться! Вона згадає про мене і повернеться! – заволала Лялька.”

“Це хто тут так галасує? – пролунало звідкись зверху, і поруч з Лялькою зістрибнула з сосни гарненька рудувато-бура істота з неймовірним пухнастим хвостом. – О, привіт, Їжаче.”

“Здорова будь, Руда, – поважно мовив Їжак. – Ось, поглянь, знову люди викинули.”

“Я ж кажу, мене просто випадково забули! Вони повернуться і заберуть мене!” – Лялька відчайдушно опиралася думці, що її співрозмовники мають рацію.

“От скажи, Руда, ти пам'ятаєш, де твої схованки з запасами на зиму?” – Їжак змінив співрозмовницю.

“Звичайно, я час від часу до них навідуюся, перевіряю тат поповнюю. – кивнула білка на прізвисько Руда, – А що?”

“А памятаєш, де ти викидаєш лушпайки від жолудів, шишок?”

“Ні, кому ж потрібен непотріб!” – Руда наморщила крихітного носика.

“Я потрібна... Я улюблена...” – кволо опиралася Лялька.

“Ну тоді, гадаю, тобі треба де з ким познайомитися...” – сказала Руда і зникла. За мить вона повернулася, тримаючи щось у зубах. Оце “щось” було втричі менше за білку і доволі брудне. Коли Руда таки доволокла свою ношу і обережно випустила з зубів, зясувалося, що це маленький іграшковий песик. Колись білий і пухнастий, а зараз страшенно брудний і розкошланий, песик дивився сумними оченятами-гудзичками.

“Ось, це Лялька, її теж покинули, а вона все не вірить. Розкажи їй те ж, що розповідав мені,” – наказала Руда.

“Привіт, я Сніжок. Принаймі так мене називала моя маленька хазяечка. Вона приїхала сюди разом з мамою, татом та братиком, а мене привезла у кишеньці. А тоді я впав у траву і загубився. Вже багато днів мешкаю тут, Руда мені допомогла – витягла з калюжі. А взагалі іграшкам не місце у лісі. Ми тут ПРОПАДАЄМО...” – Пушок замовк і наче заглибився у свої сумні думки.

“Як це – “пропадаємо”?” – не зрозуміла Лялька.

“Просто. Нас насправді не можна без людей. Ми сумуємо, горюємо і врешті просто ЗНИКАЄМО. Я зрозумів це, поки лежав у тій калюжі...”

“Почекай, ти впав у траву. А як же ти опинився у калюжі?” – Лялька була уважною слухачкою.

“О, це зовсім сумна історія. Коли я ежав у траві, повз пробігали двоє хлопчаків. Вони мене помітили і підняли. Я страшенно зрадив, бо подумав, що, можливо, у мене зявиться новий хазяїн. Але ті хлопці просто кидалися мною, наче мячиком, а тоді копнули у калюжу...”

“Ні, ти розкажи їй, що ти чув. Розкажи, що говорили люди”, – втрутилася у розповідь Руда.

“Так, коли я лежав в траві, я справді чув, як тато моєї хазяечки сказав: “Припини рюмсати! Це всього лише іграшка. Ну то й що, що це твій улюбленець! Завтра підемо до магазину і вибереш собі іншого!” Після цього моя хазяечка справді перестала плакати і вони пішли. Більше я ніколи хазяечки не бачив... Знаєте, я був дуже гарненьким песиком. Мене купили в магазині у барвистій коробці, разом зі сріблястим гребінчиком та блакитним ошийником. Ошийник загубився десь у перший же день, а гребінчиком хазяечка мене одного разу чесала...”

“От бачиш, його зрадили і покинули. І тебе, схоже, теж... Люди взагалі дивні, ми стаємося триматися від них подалі”, – підсумував Їжак сумну історію Сніжка.

“Як ви гадаєте, люди зраджують тільки нас, чи один одного теж?” – запитала раптом Лялька.

“Не знаю. Але гадаю, якщо можеш зрадити, то кого зраджувати, байдуже. Якось так, мабуть...” – Їжак засопів і відвернувся.

Лялька нарешті зауважила, що стало зовсім темно. Ліс почав наповнюватися особливими, нічними звуками, для Ляльки незвичними. Їй стало зовсім лячно від думки, що доведеться провести отак багато ночей, і гірко від думки, що дівчинка її зрадила.

Раптом вона пола гуркіт мотору. Автомобільні фари у темряві були нестерпно-яскравими, і її співрозмовники втекли: Руда гайнула угору на сосну, Їжак несподівано прудко зник у кущах.

– Ну, пригадуй, де ти її залишила. – то тато звертався до дівчинки, що вийшла з автомобіля і стояла поруч з мамою.

– Я ж кажу, отам під сосоною, де був мій килимок! Ходімо! – дівчинка виперидила дорослих і майже бігом кинулася до сосни. – Ось вона!

Ручки міцно схопили Ляльку і притисли до грудей. Лялька, що за один день пережила і задоволення, і сум, і розчарування, тепер відчувала те, що цілком можна назвати щастям.

– Погляньте, тут поруч з лялькою ще щось. Це теж ти забула? – і тато підняв із землі іграшкового песика. – Який замурзаний!

– Ні, це не мій... – дівчинка трохи розгубилася.

– Мабуть, він давно тут. Он, увесь у болоті, а дощ востаннє падав чотири дні тому, – мама взяла у руки крихітного песика.

– Можна він поїде з нами? – попросила дівчинка.

– Гадаю, його ніхто не шукатиме. А такому малюку не варто бути самому у лісі, чи не так? – усміхнулася мама до песика.

Лялька поверталася додому у автомобілі на спинці заднього сидіння. Проте тепер автомобіль видавався їй чи не найкращим місцем на світі.

“То які ж люди? Вони справді можуть зрадити? А чи не прийде день, коли зрадять і мене?” Підступні думки все не давали Ляльці спокою. Поруч на підстеленому носовичку дрімав Сніжок.

ІСТОРІЯ 3

У кожного своя доля, навіть у ляльок. Гадаю, досі Ляльці її доля усміхалася. Вона була Улюбленою Лялькою зі всіма привілеями: спала на подушці дівчинки, двічі ходила з нею у гості до родичів, двічі гойдалася на гойдалці, одного разу була донечкою дівчинки у великій грі разом з ще трьома ляльками та двома дівчатками.

Тим часом літо наближалось до кінця. Через кілька тижнів закінчатся літні канікули і дівчинці потрібно буде повертатися до дитячого садочка. Поки ще був час, мама вирішила відвідати великий дитячий магазин, щоб купити необхідні для нового навчального року речі. Звичайно, дівчинка вирушила з нею. А яка дівчинка,

та й хлопчик теж, відмовиться від відвідин великого дитячого магазину, ущерть наповненого іграшками, ще й з величезним ігровим майданчиком? Ото ж бо...

Передчуваючи день, наповнений розвагами і приємними сюрпризами, дівчинка увесь ранок була неймовірно чемною. Це, звичайно, неабияк тішило маму, проте, передбачаючи невинний дитячий підступ, вже перед виходом вона попередила:

– Доню, я знаю, що дитячий магазин – це місце, повне спокуси. Але нам потрібно купити багато вкрай необхідних речей, а це дорого коштує. Благаю, не випрошуй іграшок. Жодних “тільки оцю малесеньку лялечку” чи “ось цього зайчика, а на свято Миколая – нічого”, і також “он ті блискітки – і я завжди складатиму свої іграшк без нагадувань”. Домовилися? – мама намагалася передбачити всі варіанти прохань.

– Домовились... – вимушено погодилася дівчинка. Зрештою, у її наплічнику між пляшечкою води та кофтиною розсташувалася вірна подруга Лялька.

На щастя, дитяче розчарування, та й більшість дитячих негараздів, триває недовго. Погода видалася чудовою, поїздка автобусом – цікавою, і незабаром дівчинка підстрибом йшла з мамою за руку центром міста. Нарешті ось він – осередок дитячих мрій і спокус, величезний торгівельний центр, у якому цілий поверх займав дитячий магазин.

– Спочатку зробимо необхідні покупки, а тоді – розважатися, – серйозним тоном сказала мама. Мама завжди обирають цей тон, щоб уникнути заперечень.

Спочатку відвідали відділ канцелярських товарів, де мама купила все по списку – альбом, фарби, олівці та безліч іншого. Далі був взуттєвий відділ, де купили кросівки, якісні та практичні (як хотіла мама), рожевого кольору з білими шнурівками та квіточкою (як хотіла дівчинка). І ще – відділ готового одягу, де мама купила дівчинці джинси.

Нарешті все необхідне було зроблено, і залишилося достатньо вільного часу для розваг. Дівчинка досхочу зїжджала з гірки у спеціальний басейн з різнобарвними кульками, бігала з іншими дітьми у великому лабіринті, стрибала на батуті... Зморившись, дівчинка прибігла до мами і сіла поруч на лавку:

– Ну, ти вже настирабалася? Можемо повертатися додому? – з надією запитала мама.

– Мамусю... Ну будьласочка, можна мені лише на хвилиночку у відділ з іграшками? Просто подивитися! – благала дівчинка. Мама, звичайно, підозрювала про неминучість такого прохання, тому втомлено погодилася.

– Розумієш, мамусю, я це не для себе роблю, ну, у іграшковий відділ іду, тобто. Я просто хочу показати Ляльці, якими бувають інші ляльки, – чи то пояснювала, чи то виправдовувалася дівчинка, виймаючи Ляльку з наплічника.

Іграшковий відділ магазину вражав розмаїттям: іграшки для малюків, ігри та конструктори для старших дітей, м'ячі різних розмірів, автомобілі різних марок та моделей, роликові ковзани, велосипеди, електричні дитячі автомобілі...

– Поглянь, Лялюсю! Ні, ти лише подивися! Он пупси, наче справжні немовлята! Вони навіть вміють плакати, пити з пляшечки і ходять на горщик... А оце ляльки, які вміють говорити, а ще співати пісеньки! А ось ляльки Барбі, вони знаєш які модні... Такі ляльки продаються зазвичай із різними сукнями... А ще у Барбі є великий іграшковий будинок, карета, запряжена кіньми, песик та купа ляльок-друзів...

Лялька дивилася на високі стелажі великими здивованими очима. Всі ляльки були у великих барвистих коробках, ошатно вдягнені. Їхні оченята дивилися кудись удалечінь, більшість ляльок усміхалися...

– Привіт! – беззвучно мовила Лялька. – Я тут! Мені дуже приємно знаходитися у цьому прекрасному місці і познайомитися з вами!

Проте їй ніхто не відповідав. Пластикові красуні і гумові малюки, здавалося, заглиблені у споглядання чогось далекого і прекрасного... Лялька засмутилася і розсердилася водночас: чому вони не відповідають? Це ж неввічливо... “Чи може вони гордують мною, адже моя сукенка проста, і блискіток на ній немає... Чому вони не хочуть зі мною розмовляти? А якщо... якщо вони не можуть розмовляти?”

***

Відпустка мами і тата закінчилася. І вони повернулися на роботу. Ще тиждень літніх канікул, перш ніж повернутися до дитячого садочку, дівчинка збиралася провести у бабусі.

Бабуся жила у іншому місті, тому бачила свою онучку нечасто. Тиждень, що вони проведуть разом, бабуся запланувала зробити як найприємнішим – дівчинку чекали приємні сюрпризи. Серед них – відвідини цукерні, де можна скуштувати найсмачніше у місті морозиво на будь-який смак, а головне – екскурсія у музей, де саме відбувалася виставка ляльок, а також майстер-клас, де дівчинка і сама зможе створити ляльку... Так-так, бабуся, звичайно, знала і про нову колежанку своєї онуки, і про її зацікавлення ляльками.

Мама привезла дівчинку до бабусі автобусом. Через кілька годин їй потрібно було повертатися додому, то ж вирішили, що часу залишається якраз на чаювання. Бабуся напекла домашнього печива, мама купила свіжих фруктів, і за десять хвилин духмяний чай парував у чашках. Мама розповідала подробиці про літні пригоди дівчинки, всі разом переглядали фото. Нарешті настав час, мама, пообіцявши дзвонити щовечора, попрощалася і пішла на автобус.

Решта дня минула швидко – дівчинка з бабусею трохи погуляли на дитячому майданчику і повернулися додому вечеряти.

– Бабусю, ти повинна де з ким познайомитися, – дівчинка витягла із улюбленого рожевого наплічника Ляльку. – Ось, моя найкраща подружка.

– Поглянемо, – бабуся начепила окуляри і обережно взяла до рук ляльку. – А чого в неї оченята такі здивовані?

– Не знаю... – запитання застало дівчинку зненацька. Раніше вона і не замислювалася, чому у ляльки такі очі. – Може, тому, що вона все бачить вперше, і тому всьому дивується. Я їй багато цікавого показую.

– О, я гадаю, твоїй ляльці буде на що подивуватися! Давай но вкладатися спати, завтра встанемо раненько, щоб усе встигнути.

Зранку бабуся розбудила дівчинку, вони швидко поснідали і вирушили до центру міста: там, у великому міському парку ціле літо працює дитяча залізниця. Дівчинка досхочу накаталася у мініатюрному вагончику, познайомилася з дівчинкою-провідником, а ще – бабуся завела її у кімнатку, звідки, як пояснив серйозний хлопчик в окулярах, керують поїздом – диспетчерську.

... Лялька сиділа на столику і меланхолійно дивилася крізь вікно. Стукіт колішат ї легеньке погойдування вагончика її заколисували. Поїзд їхав парком, крони дерев за вікном зливалися і видавалися безкінечною зеленою плямою. У такі миті споглядання їй найкраще думалося, і одне все не давало їй спокою: “Чому деякі іграшкові звірята та яльки не чують мене та не відповідають? З часу відвідин того дитячого магазину я почала зауважувати таких все більше... У той же час я зустрічала деякі речі, що могли розмовляти... От, скажімо, подушки-думки у майстерні, де я народилася, і старезне кресло у квартирі бабусі... Я точно чула, як воно мугикало якусь сумну пісню, і ще сказало “Ех, знавали ми кращі часи...”

Наступний день розпочався дощем. Щоб дівчинка не нудьгувала, бабуся повела її в гості до сусідки – там кішка привела п'ятьох кошенят. Малюки були просто чудові – кумедно борюкалися, дозволяли себе гладити і делікатно кусали дівчинку за пальчики. Кошенята припали до вподоби і бабусі, отож дівчинка майже вмовила її взяти одне собі. Принаймі, бабуся обіцяла подумати...

Після обіду визирнуло сонечко, і дівчинку годі було втримати у квартирі. Тож решту дня бабуся з онучкою провели згідно з планом: після бабусиною обіду поїхали до найбільшої і найкращої у місті цукерні. Там кондитери демонстрували справжні дива – навчали робити домашні шоколадні цукерки та створювали на очах захоплених глядачів шоколадні фігурки. Поласувавши морозивом, задоволені дівчинка та бабуся повернулися додому якраз вчасно – знову почався дощ.

Злива не припинялася усю ніч і увесь ранок, і третій день дівчинка з бабусею змушені були провести вдома. Нарешті Ляльці не довелося нидіти у наплічнику! Спочатку, сидячи на підвіконнику, вона спостерігала, як бабуся з дівчинкою малюють на великих аркушах портети, і не пензликом, а прямисінько пальцями! Коли портретну галерею виставили на спинці дивану і вдосталь нею намиливалися,

усе товариство перемістилося на кухню. Там бабуся і дівчинка одягли фартушки, а Ляльці почепили паперову серветку, і заходилися готувати печиво.

Далі настав час мультфільмів і смакування печива та чаєм, і довга казка про прекрасну принцесу, прочитана бабусяю на ніч...

Ранок розбудив усіх яскравим сонячним промінням, яке щедро заливало кімнату.

– Піднімайся швидше, сьогодні у нас багато справ! – підганяла бабуся. Справді, сьогоднішній день мав бути особливо цікавим. Він і справді буде таким – цікавим для дівчинки, і особливим – для Ляльки...

За дві години бабуся з дівчинкою піднімалися широкими мармуровими сходами старовинної будівлі – міського етнографічного музею. Там відкрилася виставка ляльок, а саме сьогодні мав відбуватися ще й майстер-клас – майстриня навчатиме дітей, як створювати нитяних ангеликів.

– Ти не забула свою подружку? – раптом запитала бабуся, коли вони купляли квитки у касі. – Гадаю, їй буде цікаво побачити багато ляльок з різних країн світу. Я вас обох познайомлю із особливою людиною. Справа в тому, що виставку організував друг твого дідуся – професор, що багато років вивчає іграшки народів світу. Власне, більша частина виставки – то його особиста колекція. Ти знаєш, що таке “колекція”?

– Звичайно. Мама пояснювала, коли я почала збирати іграшки із шоколадних яєць-сюрпризів. Хоча мені це набридло, і я просто граюся ними, як іграшками. Адже речі, які колекціонують, мають стояти на полиці, і їх ніхто не повинн чіпати, хіба ні? У мами є

– колекція маленьких ведмежат, якими вона забороняє гратися. Зате мама навчила мене, як колекціонувати спогади.

– А це ще як? – здивувалася бабуся. Які спогади можуть бути у колекції п'ятирічної дівчинки? Гаразд, майже шестирічної, але все ж...

– Дуже просто. Ще на початку літа мама подарувала мені красиву коробочку і запропонувала скласти у неї особливі речі. Якщо якийсь день буде приємним або цікавим, можна знайти якусь дрібничку, яка нагадуватиме про цей день. У моїй коробочці вже стільки цікавого! Маленька дерев'яна фігурка коника – це ми з мамою ходили на свято у центрі міста, і я каталася на старовинній каруселі з кониками... Квитки, коли ми з татом і мамою ходили до лялькового театру... Маленька засушена троянда – це у мами був день народження, і тато подарував їй чудовий букет... Мушля великого равлика і два красивих камінці – це ми відпочивали на озері... Велика шишка – теж відпочивали, у лісі... Здається, поки все!

– Сподіваюся, сьогодні ти зможеш поповнити свою колекцію, – загадково усміхнулася бабуся.

Зясувалося, що виставка ляльок просто величезна: у двох залах музею у вітринах за склом стояли моторошні африканські ляльки із дерева, ляльки північних

народів, зроблені з хутра та качиних дзьобів, індіанські ляльки із шкіри, старовинні ляльки з тканини з вицвілими обличчями... Коло кожної – табличка із відповідним написом про те, звідки ця лялька, скільки їй років, для чого вона створена... У дівчинки просто голова йшла обертом!

– Поглянь, Лялю, які дивні ляльки... Нумо уважно слухати бабусю, – пошепки мовила дівчинка, адже бабуся якраз тихенько розповідала про японське Свято дівчаток. Але Лялька завсім не збиралася слухати. Здивовані зелені очі розглядали незліченну кількість найрізноманітніших ляльок у шафках за склом, на стінах, полицях і столиках. А найдивовижнішим було те, що ляльки ДИВИЛИСЯ на неї...

– Привіт... – безмовно мовила Лялька.

– Hola! – відповіла чорнява лялька у червоній сукні. Вона стояла на столику ліворуч від того місця, де стояли дівчинка з бабусею. Це була танцівниця фламенко з далекої Іспанії.

– Перепрошую... я не зрозуміла... але Ви мені відповіли, і це чудово! – на одному подиху видала Лялька.

– Привіт, кажу. Як же тобі не відповісти? Це не ввічливо. Окрім того, ти перша лялька, яка прийшла на виставку ляльок. До цього приходили лише люди, – пожартувала чорнявка.

– А інші? Інші мене чують? – нетерпляче запитала Лялька.

– Вітаю!

– Ні!

– Привіт!

– Доброго ранку!

Вітання пролунали одночасно з кількох сторін, а одне – вголос. До дівчинки і бабусі підійшов сивий пан у окулярах.

– Чи сподобалася Вам виставка? А Вам, панночко? – і сивий пан схилювся до дівчинки.

– О так, виставка вражаюча. Моя онука теж під враженням. Познайомся, люба – це пан Професор, організатор виставки.

– Доброго дня! Мені дуже сподобалися ляльки, шкода лише, що до рук їх брати не можна...

– Нажаль ні. Деякі з них дуже старенькі, деякі крихкі... І кожна з них по своєму дуже цінна... До речі, панночко, що це за прекрасна лялька у Вас в руках?

– Це моя найкраща подружка, її мама зробила...

– Дозвольте мені її оглянути, – попрохав сивий пан і делікатно простягнув руку. Дівчинка неохоче віддала йому Ляльку.

– Чудово, чудово... Мама, кажете, зробила? А чи не бажаєте познайомитися... з бабусею Вашої ляльки? – звернувся до дівчинки професор.

– У моєї Ляльки є бабуся? – встигла лише запитати дівчинка, бо Професор розвернувся і закрокував кудись углиб залу.

– Звичайно. Ось, поглянь, – Професор вказав на стенд, де за склом розмістилися з півдесятка ляльок. – Ваша лялька зроблена вузловим способом, тобто її голова – це вузлик, скріплений нитками. А оце вузлові ляльки, зроблені п'ятдесят-шістдесят років тому... Ось у цієї замість лиска намотано хрест чорними нитками, он ті дві теж не мають намальованих личок... А ось у цієї личко намальоване вуглинкою, а у тієї великої – вишите чорними нитками... До речі, панночко, – тут Професор поглянув на наручний годинник, – чи не маєте Ви наміру відвідати майстер-клас і навчитися створювати маленьких нитяних лялечок? Якщо так, Вам варто поспішати, бо він розпочнеться за п'ять хвилин.

– Бабусю, потрібно поспішати! – стрепенулася дівчинка.

– Я вас проведу. З Вашого дозволу, чи не може Ваша Лялечка погостювати у мене, доки ви майструватимете? А після майстер-класу я Вам її поверну. Запевняю Вас – вона буде у цілковитій безпеці!

Дівчинці було незручно відмовляти професору, та й майстер-клас мав от-от початися... Словом, Лялька опинилася у кабінеті у Професора. Він повільно сів за великий пошарпаний стіл і посадив Ляльку навпроти себе.

“Здрастуй, Лялечко” – безмовно мовив Професор. Лялька не могла повірити: досі жодна людина її не чула і не вмiла розмовляти безмовно... навіть дівчинка...

“Ви вмiєте отак розмовляти? І Ви мене чуєте?” – не йняла віри Лялька.

“Звичайно, люба” – Професор усміхнувся. Ляльку переповнювали емоції. Може, цей дивовижний чоловік знає відповіді бодай на частину запитань, що накопичилися у неї?

“А чому мене не чують інші люди? Навіть дівчинка?”

“Розумієш, Лялю, щоб чути безмовну мову, людям потрібно хотіти СЛУХАТИ. А вони більше люблять балакати... Вони часто один одного не здатні почути, не те що вас...”

“А як же Ви? Як Ви навчилися?”

“Я багато років був оточений лише речами... Не лише ляльками, багатьма давними речами. Я знав, що каждая з цих речей має ВЛАСНУ ІСТОРІЮ, і страшенно хотів цю історію дізнатися. Оскільки людей, які цю історію знали, уже на світі не було, розповісти її мені могли лише речі. І я поступово навчився їх слухати. Знаєш, спочатку я РОЗМОВЛЯВ з речами, вголос, як з людьми. Дівчинка з тобою теж розмовляє, чи не так? Але згодом я зрозумів, що краще помовчати... І вже багато років я СЛУХАЮ історії, які мені розповідають речі...”

“Багато років... А оті ляльки, мої бабусі, вони ж дуже давні, так? Ви казали, їм п'ятдесят-шістдесят років... То ляльки довго живуть? Так само, як люди? А Вам, якщо не секрет, скільки років?”

“Я трошки старший від цих ляльок, мені 67” – зізнався Професор.

“67? Багато... Антикваріат?” – лялька вирішила застосувати складне слово... і зовсім неочікувала, що Професор у відповідь розреготеться. Вголос.

“Ні, до антикваріату я, мабуть, не дотягну...” – Професор зняв окуляри і витер очі, що засльозилися від сміху. – А якщо повернутися до теми давніх ляльок... бо мені не подобається називати їх старими... то на виставці є кілька, яким більше ста років.”

“Можливо, Ви знаєте відповідь на дуже важливе для мене запитання? Я зауважила, що не всі ляльки... чи інші іграшки... не вміють безмовно розмовляти...”

“О так, я теж це зауважив. Гадаю, чому це так, точно не знає ніхто... Але я можу поділитися з тобою своїми спостереженнями. Я зясував, що лялька вміє розмовляти, якщо у неї вкладено ЛЮБОВ”.

“Любов? Я чула таке слово, але точно не знаю, що воно означає... Поясніть, будь ласка”.

“Лялюсю, є багато слів, які люди намагаються пояснити багато сотень років, і жодне пояснення не є точним... Любов, душа, щастя... Скажімо так, любов – це найпрекрасніше, що може подарувати людина... Ось для прикладу, майстриня тебе створила для своєї донечки. Старалася, кожен складочку розправляла, кожен шов викладала з любов'ю, щоб ти вийшла красивою і припала до душі своїй подружці. Майстриня любить свою донечку, і створюючи тебе, частинку цієї любові вклала в тебе. Тому ти особлива... Іноді іграшки... та й деякі інші речі, створені на фабриці... тобто їх створює не майстер, а велика машина... потрапляють в руки людини і отримують з нею сильний зв'язок. Найчастіше таке трапляється з іграшками, до яких щиро прив'язуються діти. Якщо іграшка стає справді улюбленою, тобто дитина дарує їй свою любов, така іграшка теж стає особливою”.

“Тобто тих, хто не чув мене, ніхто не любить? Вони ні для кого не є особливими...”

“Так. Тепер ти знаєш головний закон не лише для ляльок, але й й для людей. – неможливо жити без любові. Але кожен має надіятися, що любов осяє його і він стане особливим...О, нам потрібно повертатися. Гадаю, майстер-клас вже закінчився.”

Професор взяв зі столу Ляльку і подався на пошуки дівчинки і бабусі. Майстер-клас саме закінчився, і дівченка вже нетерпляче озиралася, шукаючи очима Професора та свою улюбленицю.

– Прошу, повертаю Вам Лялю. Ми мали надзвичайно цікаву бесіду, – лукаво усміхнувся Професор, але цю лукавинку зауважила лише Лялька. – Якщо не заперечуєте, я розкажу вам кілька дивовижних історій про ляльок.

Вони блукали залами, і дівчинка з бабусею зачудовано слухали кумедні і сумні, а часом просто неймовірні оповідки про ляльок і людей...

***

На автобусній станції бабуся проводжала дівчинку, яку приїхав забрати тато.

– Тобі сподобалися наші пригоди? – запитала на прощання бабуся.

– Так! Кожен день я збережу у своїй скриньці спогадів! – на дитячій долоні лежали квиток на поїзд дитячої залізниці, серветка з назвою цукерні та маленька нитяна лялечка.

Автор: Олена Тарасенко

Джерело: <http://kazka.in/fairytales/olena-tarassenko/kazochka-pro-lyalku-tri-istoriyi.html>

Як бідняк гусака ділив

Був колись один багатий бей і мав велику сім'ю: жінку, двох синів та двох дочок.

Якось принесли йому на подарунок смаженого гусака. Закортіло беєві поділити його справедливо, тільки ніхто з родини не може зробити цього.

Коли це беїв наймит, просить, щоб дозволили поділити йому. Бей погодився.

Узяв дядько гусака та й відрізав голову.

– Оце, мій пане, вам, – каже наймит, подаючи голову беєві, – бо ж ви голова родини. Споживайте на здоров'я!

Тоді одрізав криж та й подає дружині бея:

– А це, пані, вам, бо ж ви – основа цієї родини.

Потім дядько одірвав крильця й, подаючи беївнам, промовив:

– Дівчата, ви ось-ось полетите з цього дому – вам потрібні крила!

Тоді повідламував ніжки й подав їх парубкам:

– Вам, юнаки, потрібні ноги, – адже ви повинні йти батьковою дорогою.

А потім узяв гусака під руку й каже:

– А дурному наймитові буде тулубисько.

Бей і питає:

– Хіба ж це справедливо?

А селянин йому:

– Авжеж! Хіба ж не наймит на своєму тулубі тримає все ваше багатство?

Автор: турецька народна казка

Джерело: <http://derevo-kazok.com.ua/tales/як-бідняк-гусака-ділив-турецька-казка.html>

Казочка про рудого янгола

Руденька ніколи не ображалася, якщо її так називали. Навіть якщо казали “Руда”, теж не ображалася. Бо чого на правду ображатися? Навпаки, Руденька пишалася і своїми довгими рудими кучерями, і ластовинням. Усіма сімнадцятьма плямочками на носику і щічках.

Нажаль, Руденькій більше нічим було пишатися. Певне, вона таки “зовсім негодяща”. То тітки слівце – “негодяща”. Тітка, звичайно, не підозрювала, що Руденька усе чує, коли розмовляла зі старшою сестрою. А вона причаїлася і почула... Правда, вона негодяща. Тобто ні до чого не придатна.

Спочатку навчалася найважливішого – змінювати долю... Ой, пробачте, варто дещо пояснити. Річ у тім, що Руденька – янгол. Точніше, поки що янголятко. Насправді янголи – зовсім не пухкі малюки з біленькими крильцями. Ззовні вони – доволі різні, загалом схожі на людей, лише мініатюрні, і – жодних крилець. Кожен ангел має своє призначення, і щоб його успішніше виконувати, ангели вміють ставати невидимими або збільшуватися у розмірах, щоб не відрізнятись від людей.

Так от, Руденьку, як і всіх янголят, навчали для того, щоб вона знайшла своє призначення. Спочатку вона пробувала **ВПЛИВАТИ НА ДОЛЮ**, тобто змінювати обставини в житті людини так, щоб її **ДОЛЯ СКЛАЛАСЯ**. Тобто людина у підсумку має бути щасливою і теж виконати своє призначення. Це, щоправда, велика рідкість, бо ж як янголи не стараються, але люди все рівно чинять так, що виходить ... словом, зле виходить. Люди не дослухаються до янголів. Янголят навчають розмовляти з людьми через серце і через душу, а люди з більшим задоволенням слухають телевізор, ніж власне серце. Чинять так, як корисно, вигідно або найлегше, а не так, як чесно, щиро чи справедливо... Словом, хто найкраще вміє зіпсувати людям життя – то це самі люди.

Спочатку Руденькій дали просте завдання – переконати батьків одного хлопчика купити йому песика. Справа в тому, що згодом цьому хлопчику **СУДИЛОСЯ** стати чудовим ветеринаром. Саме у вереринарній клініці він мав би познайомитися з майбутньою дружиною, яка... Ну, це довга історія. Але у Руденької геть нічого не виходило. Насправді річ була в тому, що Руденька просто відволіклася – замість впливати на маму хлопчика вона спостерігала, як та малює. Мама зовсім не була художником, просто вільні хвилини присвячувала своєму захопленню – малювала квіти.

Ось така безвідповідальність. Добре, що вчасно втрутилася тітка, і хлопчику дозволили завести морську свинку. Не песик, звичайно, але теж непогано.

Руденькій дали другий шанс. Вона мала зробити так, щоб одна чудова дівчина ... не встигла на побачення. Дівчина йшла на «побачення наосліп», щоб познайомитися з незнайомим досі хлопцем. Якщо вона з ним познайомиться, то вони зустрінуться ще тричі. А цьому юнаку **СУДИЛОСЯ** наступного тижня познайомитися з тією, хто має стати його **ДОЛЕЮ**. Так от, коли Руденька сиділа у дівчини на плечі (невидима, звичайно), і намагалася швидше щось вигадати, дівчина побачила вуличного музику. Молодий чоловік з довгим волоссям сидів просто на тротуарі і награвав щось на гітарі. Дівчина зупинилася, щоб послухати ніжну музику, це ж всього кілька хвилин. А далі спокійна мелодія змінилася жвавішою, ритмічною, і дівчина (і Руденька на її плечі, чого вже приховувати) почали

непомітно для себе пританцьовувати і притупувати в такт. Так минуло багато хвилин. Дівчина таки спізнилася на побачення, засмучений юнак втратив надію і пішов геть. Але натомість дівчина познайомила з музиком і знала, що він грає у гурті. Вже за кілька хвилин вони домовилися – завтра дівчина прийде на прослухування, щоб долучитися до гурту у якості скрипальки.

Завдання наче і було виконано, але по-перше – без участі Руденької, по-друге – через її недогляд трапилася помилка: тепер дівчина поїде на гастролі з гуртом і не встигне приїхати вчасно, коли захворіє її мама. І мама хворітиме не три тижні, а п'ять місяців... А що буде далі – навіть тітка не захотіла розповідати. Руденька через юний вік не бачила ВІДДАЛЕНИХ НАСЛІДКІВ, як це вміють дорослі янголи, але навіть ті НАЙБЛИЖЧІ НАСЛІДКИ були сумними...

Все виправляти гайнула старша сестра Руденької. Сестра в Руденької хороша, завжди її захищає, навчає, підказує потихеньку. От і тут – помчалася виправляти те, що Руденька недогледіла, навіть тітці нічого не сказала. Це вже потім тітка якось довідалася...

От тітка і подумала: може, Руденька повчиться у сестри і як та, стане ЗАПОБИГАТИ НЕПРИЄМНОСТЯМ? Спочатку сестричка навчала Руденьку, як нашіптувати на вухо людям, попереджаючи їх про небезпеку. У людей це називається ІНТУЇЦІЯ. У сестрички добре виходило, бо вона досить швидко відмовила одну тітоньку їхати на гірськолижний курорт, бо там вона мала б зламати ногу.

Далі настала черга Руденької – їй всього лише потрібно було відмовити тринадцятирічного хлопчика від походу на ставок, де ще не замерзла крига. Руденька сіла йому на плечі і зашепотіла на вухо: “Ти знаєш, що це небезпечно. Мама саме зранку про це нагадувала. Ні, ти не матусин синочок! У тебе є важливіші справи. Ти у танцювальну студію спізнився, а наступного тижня обласний конкурс. Ні, ти не дівчисько! Чому ти вирішив, що танцювати – заняття для дівчат? Хлопці сказали? Ті, які казали “Не підеш на ставок – слабак!”? Знаємо таких. А ти – маєш улюблену справу. Ти досяг успіху, перемагав на конкурсах, виступів он скільки мав. Мужність вимірюється не безглуздими небезпечними витівками. У щоденних тренуваннях більше мужності і сили волі...”

Хлопчик повернувся і поплівся на автобусну зупинку – з-за повороту виїхав автобус, яким він чотири рази на тиждень їздив на репетиції.

– Нууу... В принципі непогано, – сестричка з усіх сил намагалася похвалити Руденьку, – але хлопчик пішов дуже пригніченим. Сьогодні він не зможе добре танцювати, і завтра теж... Тепер він навряд чи виграє канкурс... Гаразд, я зникну на якийсь час – треба порадитися. А ти погуляй, гаразд?

Руденька залишилася сама. Що тут вдієш? Мабуть вона таки справді негодяща... Наче і виконала завдання, а насправді лише гірше зробила. І що далі – чекати на нотації тітки? Насправді тітка дуже хороша, і любить Руденьку, просто

строга і запальна. Вона, як і сестричка, запобігає лиху. Може, скажімо, пожежу відвернути, чи автомобільну аварію... Та й не сварить Руденьку, просто хвилюється, бо без призначення янголу – ніяк не можна.

Отакі сумні думки Руденька завжди обмірковувала в улюбленій схованці – на хмарині, що завжди оповивала гору далеко за містом. Тому якщо люди кажуть “вітає у хмарах” в переносному сенсі, то про Руденьку це – і в прямому, і в переносному. Руденька несла на хмарку і сумні думки, і мрії, і страхи. То була її схованка, прихисток і таємниця.

Янголи насправді на хмарах не бувають, у них на це часу немає. Вони все більше на землі, серед людей, допомагають, рятують, підказують. А на хмарах можна зустріти лише хмарників. Насправді довкола багато всіляких істот мешкає. Ось хмарники, для прикладу, слудкують за справністю хмар, виробництвом дощу і снігу, приборкують диких блискавок. Є ще вітряники – ті керують вітрами, травяники – котрі рослинами опікуються, не лише травами чи квітами, а й деревами, ну і звіряники, звісно, опікуються звірятами дикими та свійськими, і домівники – їх ще люди звать домовиками. З людьми найбільше справу мають янголи та домівники, отож і люди про них найбільше знають.

Про це прихисток Руденької знав лише Хмарничок – підмайстер дідахмарника, завідувача хмарами і погодою у цій місцевості. Не встигла Руденька влаштуватися і зануритися у свої думки – аж ось він, Хмарничок, тут як тут, пухкенький, як хмарка лятнього дня, і серйозний, як понеділок.

– Здоров, Руда! Знову сумна? Чого на цей раз? – Хмарничок особливих церемоній не розводив.

– От, нічого у мене не виходить. Призначення свого знайти не можу, – і Руденька коротко переповіла історію своїх пригод.

– Сумно. Твоя правда, без призначення ніяк не можна. Хоча у вас, у янголів, все доволі складно. От ми, хмарники, маємо заздалегідь визначені обов'язки, і навчитися всі мусимо одного й того ж – пасти хмари, слідкувати за грозовими, приборкувати блискавки та громовиці, пильнувати дощ... Можемо лише вибрати місцину, де будемо трудитися. Мені ось гори до вподоби, я і попросився до дідахмарника в підмайстри. Дід, до речі, мене хвалить. Каже, я талановитий...

– ... але трохи безвідповідальний і дещо лінивий. Знаю, ти вже хвалився. А от мені що робити?

– Послухай, он там під горою село, бачиш? А праворуч... куди ти дивишся? Праворуч, під самим лісом, хата стоїть бачиш? Там мешкає мій друг, домівник. Може у нього поспитаємо? Все таки він, як і ти, ближче до людей працює.

Руденька знизала плечами. Втрачати було нічого.

Гайнули донизу, до самотньо розсташованої хатини. Оскільки Хмарничок нія не міг потрапити всередину дому, бо інакше там міг випадково випасти дощ, Вони з

Руденькою повсідалися на комині. Хмарничок зазирнув до чорного провалля і щосили загорлав:

– Хтосю! ХТОСЮ!!!

– Чого б то я так репетував? – озвався голос за їх спинами. Маленький і неймовірно клаповухий чоловічок вилазив із віконечка на стриху. – Я тебе почув, просто не можу усе кинути і примчати.

– І чим таким важливим ти зайнятий? – недовірливо запитав Хмарничок.

– Чим, чим... Мишей ловив, – з неохотою зізнався Хтось.

Хмарничок так реготав, що ледь не впав у комин:

– Мишей?! Ти що, кіт?

– Щоб ви знали, то найбільший людський міф – наче коти ловлять мишей. Наш он може лише грітися кло печі та прохати сметани. Якби не я – миші даво б сточили не те що вміст комори, а цілу хату, – Хтось примостився на комині і витягнув з кишені кептарика люльку, – то чого ви від мене хотіли?

– Знаюся, Хтосю, це Руда і у неї біда, – Хмарничок сам не помітив, що римує.

– Привіт, – озвалася нарешті Руденька. – Поки не біда. Але вже проблема.

– Знаєте, – Хтось запахкав люлькою і на мить зник у хмарині духмяного диму, – дід Кудись, що був тут домівником раніше, казав мені таке: якщо починаєш сприймати щось як проблему – воно стає проблемою. Можеш щось змінити – змінюй, не можеш – викинь з голови. То що там у тебе трапилося?

Тут слід сказати що всі домівники схильні до мудрувань та повчань. Їх насправді залишилося мало. В міських багатоквартирних будинках домівники оселяються вкрай рідко, гарні хати у селах чи хуторах поруйнували, все більше будують сучасні, з опаленням та гарячою водою. Ні тобі гарного стриху, ні пивниці, ні комори. А хіба за холодильником оселиться порядний домівник? Ех...

Тим часом Руденька і Хмарничок переказали Хтосю усі перипетії.

– Справді, складна ситуація... Хмарничок має рацію, у вас, янголів, справді все складно. Ось, для прикладу, ми – домівники. Ми можемо бути лише домівниками, і навіть оселі обрати не можемо, бо виникаємо у тому домі, де є потреба у домівнику. Хмарники можуть бути лише хмарниками, до речі, водяники таж можуть бути лише водяниками. Але і ті, і ті можуть обрати місцину до душі, для життя і роботи. От у травяників та звірянків уже складніше. Ви знали, що травяники і звірянки – насправді то одна родина? Ні? Тут неподалік у лісі живе сім'я – мама-травяничка, тато-звіряник та семеро дітей. Так от: п'ятеро з них травяники, а двоє – звірянки. Я добре їх знаю, бо один брат-травяник опікується садочком коло моєї хати, а сестричка-звірянничка навідується до наших овець та коней. Одного разу вівця ніжку зламала, то вона вночі так гарно залікувала, що сільський ветеринар усе дивувався, як то само заросло... Так от, у таких сім'ях діти як підростають, то самі обирають, ким стати – травяником чи звірянком. Спочатку

вчаться, усе пробують, а тоді визначають, до чого серце лежить. Слухай, а ти впевнена, що спробувала надавати усі різновиди янгольської допомоги?

– Ну... замислилася Руденька, – принаймі всі, про які знаю...

– А ти переконана, що у кожній ситуації зробила все, що могла?

– Зазвичай, коли я виконувала якесь завдання, за мною слідкував хтось старший, і якщо щось було негаразд – втручався і виправляв... А сьогодні... Той хлопчик пішов такий зажурений, сестричка полетіла радитися до тітки, а я втекла на свою хмаринку... Я МУШУ ЙОГО НЕГАЙНО ЗНАЙТИ! Я спробую ще щось виправити!

Руденька, вже відлітаючи, ледве встигла гукнути:

– Спасибі, Хтосю...

Хлопчика не довелося довго шукати, він саме заходив та танцювального залу. Руденька наче відчула його – навіть не сум, а відчай, невпевненість у власних силах і зневіра.

Руденька крізь величезні вікна розглядала танцювальну залу. Гаразд, досить гайнувати час. Як їй потрапити всередину? Дорослі янголи вміють проникати крізь стіни, а їй це поки не дуже вдається. О, прочинена кватирка!

Руденька легенько опустила на плече хлопчика: “Як же тебе підбадьорити? Слухай, ось заграла музика. Це ж твій улюблений вальс. Що ти відчуваєш зазвичай, коли танцюєш вальс? Ти летиш! То розправ свої крила! Вони нікуди не зникли! Лети і слухай лише музику...”

Хлопчина і сам не помітив, що вже лине у вальсі з дівчинкою-партнеркою. Впевнені рухи і задоволення від кожної миті танцю – ось що було важливим. Далі вальс змінила запальна самба, хлопчик старанно відпрацьовував особливо складні рухи. А під кінець репетиції ще двічі танцювали танго.

Руденька сиділа на підвіконні і милувалася. Її зачаровувала і музика, і вправні рухи танцюристів. А це що? Довкола танцюристів кружляли прекрасні золотаві блискітки. Вони виводили якийсь свій, складний і прекрасний танець, наче огортаючи дітей. “Що воно таке? Крім мене, це ще хтось бачить? – озирнулася Руденька. – Наче ні...”

Але репетиція закінчилася, діти вийшли на вулицю. Нумо, поглянемо, як настрої у хлопчика? Ага, чудовий! І шанси на перемогу тепер – як і були до янгольського втручання, стабільно високі. Руденька вмостилася хлопчику на шапку і від задоволення аж підстрибувала. Їй нарешті вдалося! Вони все виправила! Грудневе вечірнє місто видавалося їй прекрасним, якраво сяяли передсвяткові вітрини, перехожі поспішали додому. Руденька і не помітила, що хлопчик уже вийшов з автобуса і прямував додому. Як раптом... Ох, це “раптом”, чого вона трапляється, коли все наче добре?

Коло будинку на хлопчика чекали двоє двоє однокласників, тих самих, що підбивали його піти на ставок. Чекали навмисне, щоб покепкувати. Звичайно, як можна знехтувати такою нагодою?

– Ну що, ботан, мама спідничку вже купила? Сподіваюся, рожеву? – гукнув вищий на зріст.

– Смішно, – спокійно відповів підопічний Руденької, – ще жарти будуть?

Тим часом Руденька розгубилася. Що робити? Сідати на плече і щось шепотіти? А що саме? Чи не втручатися?

– А чого з тобою жартувати? – знову озвався вищий, – у понеділок уся школа знатиме, що ти боягуз і слабак, от тобі посміємося.

– Гаразд, давайте поговоримо про боягузів. Ось ти, Сергію, – звернувся до високого балакуна, – ще восени записався до секції карате, ти сам хвалився. А далі відбув два тренування і покинув...

– Бо то дурня якась, майже як твої танцюльки. Бігай, відтискайся, розтяжки роби... Ні тобі прийомчиків, ні бійок!

– Але ж ти знаєш, що прийомів навчають не одразу, спочатку треба зміцнити фізичну підготовку, силу волі. Ти, Сергію, просто злякався.

– Я?! Та я тебе...

– Не галасуй, будь ласка. Ти злякався праці, виснажливих тренувань, випробувань, які треба витримати, щоб отой пояс носити, а ти хвалився, що його одразу здобудеш. Гаразд, а ти, Максиме?

– А що я? – озвався хлопець у синій курточці, що досі відмовчувався.

– У тебе наче зі всіх предметів оцінки не вищі за сім балів, а з фізики – десять та одинадцять, так? Тобі вчитель пропонував приходити до клубу фізиків-аматорів?

– Я що, ботан якийсь? – аж захлинувся від такого обурливого припущення Максим.

– Ботан? А ти знаєш, що два одинадцятикласника з нашої школи, котрі є членами цього клубу, винайшли робота і виграли міжнародний конкурс? А один із них, між іншим, з твоїм братом у спортзалі боксом займається. Чи він теж ботан? Чого мовчите?

– Та ну тебе... – знайшов що сказати Сергій.

– Гаразд, мені час. А ви міркуйте, про силу волі, страх і про те, чому я не пішов на ставок.

Руденька аж заслухалася. Вона перемістилася на гілку жасминового куща, що ріс коло підїзду. Ух, як він їх... Насправді, якої впевненості йому надала віра свою справу? Чи у власні сили? Цікаво, а у цьому є хоч малесенька заслуга самої Руденької?

– Привіт. Вітаю, сьогодні ти – молодець, – промовив примний голос. Руденька виринула зі своїх думок і озирнулася. На сусідній гілці елегантно сиділа старенька сива янгол.

– Доброго вечора ... Ви хто? – лише змогла вимовити розгублена Руденька.

– Я Найстарший Янгол Натхнення. Моя спеціалізація – дарувати людям радість творчості, надихати і спонукати їх створювати прекрасне. Люди ще називають нас Музами. Це рідкісна спеціалізація, янголів натхнення дуже мало. От мені доводилося виконувати стільки роботи, що люди вирішили, що нас аж дев'ятеро, і вигадали міф про дев'ять муз. Я спостерігала за тобою, і хочу тобі повідомити, що твоє призначення – приносити людям натхнення.

– Оооо... – протягнула Руденька, – а... це точно?

– Точно це чи ні – вирішиш ти сама, після того, як трохи повчишся в мене і спробуєш свої сили. Але я бачу всі передумови для того, щоб з тебе вийшла чудова янгол натхнення. Але тебе щось турбує, чи не так?

– Я заздалегідь перепошую, але... приносити натхнення – це ж не так важливо, як, скажімо, впливати на долю?..

– Будь-яка подія впливає на долю і змінює її. Ти вже можеш подивитися, як відсьогодні зміниться доля тих хлопців, яких ми щойно бачили?

– Ну... – Руденька злякалася, що це її перший екзамен у ролі учениці янгола натхнення, – Максим справді почне відвідувати клуб фізиків...

– А далі? Гаразд, допоможу тобі – він стане гарним інженером, матиме кілька винаходів. А Сергій? Він міг би стати неробою, тинятися вулицями... Але через місяць приїде у секцію боксу і згодом стане військовим. А все тому, що одному хлопчику повернули натхнення і віру у власні сили. Ось тобі і зміни долі, – Найстарший Янгом посміхнулася.

– Неймовірно, – тихенько видихнула Руденька, вражена і всім пережитим, і знайомством з найстаршим Янголом Натхнення, а найбільше тим, що знайшла своє призначення.

– Гаразд, завтра навчишся бачити натхнення. Це дуже красиво – буває таке, наче розлита в повітрі веселка, чи таке, немов дитячий сміх розквітає дивовижними пелюстками квітів, а буває вихор золотих іскор...

– Я таке нині бачила! Виявляється, то було натхнення! – не стрималася Руденька.

– Бачила? – завмерла Найстарший Янгол. – Знаєш, коли я сказала, що мабуть ти знайшла своє призначення – я помилялася. То воно знайшло тебе. Точно. Гаразд, завтра у нас багато справ. А нині – молока з печивом, і – спати.

Автор: Олена Тарасенко

Джерело: <http://kazka.in/fairytales/olena-tarasenko/kazochka-pro-rudogo-yangola.html>

Погонич і його верблюди

Один погонич, як надумався помирати, побажав, щоб його віднесли до верблюдів – хотів побачити їх востаннє і попрощатись.

От принесли його до верблюдів, прощається він з ними та й каже:

– Верблюди, я багато працював, заробляв з вами – велике спасибі вам за все. То подякуйте ж і ви мені та пробачте, як чимось вас образив.

– Господарю! – відповіли верблюди. – За добро тобі ми вдячні і пробачаємо образи, тільки одного тобі не пробачимо й не забудемо – ти завжди ставив поперед нас дурного осла, щоб він нас вів!

Автор: болгарська народна казка

Джерело: <http://derevo-kazok.com.ua/tales/погонич-і-його-верблюди-казка.html>

Найкращий автомобільчик

Червоний спортивний автомобільчик думав, що він найкращий у світі. Ще б пак!

– Фарба в мене блискуча, колеса новісінькі, двигун найпотужніший поміж усіх!

Їздив автомобільчик вулицями маленького міста, хизувався. Всім заважав, правила порушував.

– Куди на повороті обганяєш? – сердився роботящий пікап.

– Чого перед носом шмигаєш? – гуділи клаксонами поважні автобуси з пасажирами.

– Хіба на переході дозволено зупинятися? – обурювалися модні кабриолети.

– Хто це на заправці вередує, черги не дотримується? – бідкалися звичайні автівки.

Навіть «Швидкій допомозі» спортивний автомобільчик не поступався – тиснув на газ і мчав щодуху. Ніхто його вловити не міг. Та якось у містечку оголосили автомобільні змагання. Яскраві афіші про авторалі замайоріли по всіх вулицях.

– Чудово! Найперший приз буде мій! Хіба тут є з ким змагатися? – задирав він носа.

Почали учасників змагань реєструвати. Ніхто з червоним автомобілем у пару ставати не хоче.

– Я сам не обганяю на поворотах і з порушниками не хочу знатися, – каже пікап.

– Хто перед носом шмигає, водіям заважає – той нам не товариш! – кажуть автобуси.

– Заважати пішоходам ганебно і небезпечно! Хіба так увагу привертають? – нагадав кабриолет.

Навіть старенькі легковушки через образи та нечемність теж відмовили автомобільчику. Залишився спритний найспортивніший автомобіль зі своєю

червоною блискучою пихою сам-на-сам. Зажурився. Мотор розревівся. Щітки по склу сльози-бризки розгрібають. Колеса здулися, шини стерлися.

Якось проїздила повз бідолаху давня непоказна автівка, що ледь не сто років возила сивого дідуся з яблуками на базар. Зупинився дідусь. Послухав як спортивний мотор кашляє-пчихає. Хмикнув собі у вуса. Зазирнув під капот. Щось покрутив, десь прочистив. Лагідно протер фари. Змив бруд із червоної фарби. Вперше заблищав автомобільчик не від зухвальства, а від турботи. Засоромився, що сам лише всіх ображав, та почервонів ще більше. Потім глянув у дзеркальце, посміхнувся на весь радіатор і підморгнув сам собі. Завуркотів циліндрами, перевірів гальма. Включив гарну музику. Широко прочинив дідусю свої дверцята.

– Можна я вас, дідусю, на ринок відвезу? – питає старенького чемно.

В місті автомобільчика спочатку не впізнавали. Лише згодом, як їздити всюди стало легше, згадали колишнього задаваку. Втім, такого вже давно ніде не було. Доброта та дідусева мудрість врегулювали всі хибки механічних систем та налаштувань. Та й автомобільчику більше сподобалося допомагати людям, аніж задиратися від зайвої неспортивної злості.

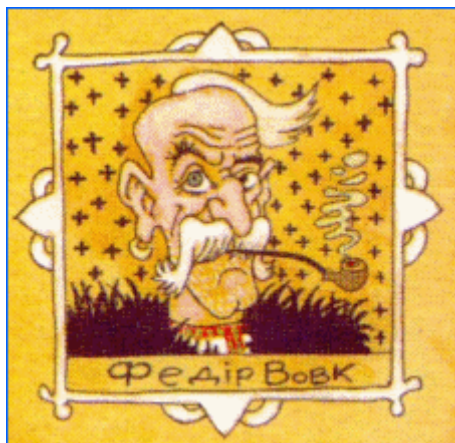
– Незабаром нові змагання! Я серед учасників! Гайда з нами! – запрошує тепер друзів чемний червоний автомобільчик із справжнім спортивним характером.

Автор: Євгенія Пірог

Джерело: <http://kazka.in/fairytales/evgenia-pirog/naykrashhiy-avtomobilchik.html>

Казка про силу характерницьку, богатиря Ахмеда і Грицька Кобилячу Смерть

Далеко ще було Грицькові до справжнього козака. Ні в поході не побував, ні в море на чайці не сходив. Навіть прізвиська – імені козацького ще не здобув. Так і звали його поки що – Грицько Прізвиськанемає.

Сміялися з Грицька в курені:

– Гляди, хлопче, щоб тебе часом Їжачком, чи Зайчиком не назвали.

А все тому, що, бувало, Грицько їжачка у степу підбере і молочком напуває. Хіба ж то козакові личить? От якби уміти шаблюкою так вертіти, щоб дощ голови не замочив, чи бойового гопака так садити, щоб ляхів-гусарів з коней ногами збивати. Я вже не кажу про характерників січових. От би

Грицькові тої науки характерницької вивчитися! Щоб і він міг ворогам очі відводити,на вовка обертатися чи кулі рукою ловити, як отой Федір Вовк-характерник січовий.

Розповідали на Січі, що якось турки козацький табір обложили, а у запорожців і кулі скінчилися – немає чим боронитися. Тоді Федір одяг свою бурку чорну, виліз на воза, та й давай над турками насміхатися! Як почали яничари стріляти у нього, аж грім степом котиться! А йому й байдуже. Злізе Федір на землю і з бурки своєї кулі яничарські сотнями витрушує, а далі знову на віз вилазить кулі ловити. Так і відбилися хлопці від турків їхніми ж кулями.

То Грицько таки впросився до Федора Вовка в науку. Та що з того – не відкриває таємниць своїх Федір, все вуса свого крутить посміхається.

– Прийде час, і ти характерником станеш, – каже.

Коли ж то буде? От якби зараз...

А поки що вартують Федір з Грицьком на степовій хвігурі-вежі – стежать, чи не йде орда на Україну. Тільки побачать, зразу ж підпалять бочки смоляні на високих стовпах. І потягнеться до неба дим чорнезний. Далеко його в степу видно. На сусідній хвігурі побачать, теж смолу запалять. На наступній-теж. Зразу ж запорожці про напад дізнаються і приготуються, щоб орду відбити.

Та цього разу не летить вороння чорне по небу,не суне орда степом. Тільки один чамбул-загін татарський скрадається балками – двадцять вояків пробираються до козацької хвігури. А веде їх не хто-небудь,а сам Ахмед, найкращий татарський воїн.

Хто спритніше за всіх арканом дикого коня ловить? Ахмед.

Хто стрілою шуліку вціляє? Ахмед!

Хто, коли на поясах бореться, усіх перемагає? Та Ахмед!

А хто шаблюкою своєю кривою від десятка воїнів відбивається? Та Ахмед же, Ахмед!

А ще Ахмед співцем був неабияким. Ото сяде ввечері на кошмі, а татарчата так і обліплять його та слухають, як він їм пісні співає, на кобизі граючи. Отож Ахмед і возив у тороках із собою крім лука ще й кобиз свій вірний.

Немає кращого за Ахмеда богатиря у хана кримського.

Через те і послав хан Гірей Ахмеда захопити варту козацьку щоб не встигли запорожці вогонь запалити та своїх побратимів про безпеку попередити.

Хоч як вартували Федір із Грицьком, а таки не вгледіли, як із ковилу татари вислизнули. Засвистіли стріли татарські. Та недарма ж Федір Вовк характерником був. Устиг він Грицька собою від стріл затулити. Двадцять стріл кругом Федора у землю вп'ялися, а двадцять першу не зміг відвернути Федір – бо зачарована та стріла у Ахмеда була. Срібний кінець у стріли тієї, а в ньому пшеничне зерно сховане. Влучила стріла у Федора – тільки й устиг він Грицькові крикнути:

Пали вогонь!

Шугнув Грицько по стовпу нагору як вивірка. Не встигли татари ще раз луки нап'ясти, аж загорілося полум'я,загуготіло, дим до неба піднявся.

Стягнули татари арканами Грицька, а він тішиться, що встиг братчиків попередити.

Лютий Ахмед – ні з ким не говорить, нагайкою бур'янам степовим голови колючі збиває, не знає, як ханові перед очі стати. Добре хоч козаків полонених з собою веде – це ж вони винні, що не вдалося татарам нишком на Україну пробратися. Особливо отой старий, сивий. Як же це він стріли відвернув? Хай там уже ворожбити ханські розбираються. Шкода, що, мабуть, не доживе старий запорожець до улусів – сіл татарських. Хоч і стрілу витягли і перев'язали, та гірше й гірше йому стає. Молодий козак його доглядає, водою напуває, на коні притримує, та не допомагає йому нічого.

Ось уже й улус Ахмедів видно.

Раптом татари спинилися, закричали, пальцями вперед показують. А там перед улусом татарка стоїть. Не стоїть – хитається, а в руках у неї прапор чорний на вітрі тріпоче.

– Що це? – питає Грицько у Федора.

Підвів Федір голову, подивився і каже:

– Біда страшна у татарському улусі. Чума прийшла.

А татари з жінкою перемовляються здалеку, за голови хапаються.

– Каже вона, – перекладає Федір Грицькові, – що майже всі в улусі померли. Тільки діток-татарчат старий дервіш-жебрак святий у степ повів подалі від хвороби. Та, мабуть, уже й вони там неживі, бо від чуми рятунку немає.

Обминули татарські вояки улус, спішилися, багаття розпалили та почали радитися, як далі бути. А козаків ремнями скрутили і на землю кинули. Тоді Федір і каже Грицькові: – Слухай мене, хлопче, уважно. Жити мені залишилося всього часинку, тому роби, як я наказую. Зараз я передам тобі силу свою характерницьку, розв'яжу тебе і татарам очі відведу. А ти тікай чимдуж і кошового попередь про чуму, хай на татар у похід не вириваються. Та пам'ятай, що перед смертю теж мушиш силу цю козакові молодому передати, щоб характерники і далі на Січі жили.

Сказав це Федір, на ремені глянув, а вони і розірвалися, як павутинки.

Подув Федір крізь вуса сиві – і туман козаків огорнув, від татар сховав так, що й руки простягнутої не видно. Тоді Федір Вовк Грицька обійняв міцно і в очі глянув. Раптом закрутилося небо над Грицьком, зірки ближчі стали, засвітилося все навколо світлом дивовижним. Силу чарівну відчув у собі Грицько. Побачив у темряві найменше каміння, почув, як миша у траві шарудить, відчув те, що вовки і лисиці у степу чують, і так ніби сама земля з ним розмовляти почала.

– А тепер прощай, – мовив Федір, – та за славного козака в січовій церкві свічку постав.

Уклонився Грицько старому запорожцю, поцілував його у руку, та й гайнув у степ. За годину татари розгледілися – старий козак уже неживий, а молодого і слід прохолов. Закричали татари, на коней скочили і за козаком кинулися. Ахмед попереду скаче, нагайкою коня підганяє. Не втече козак далеко!

А Грицько біжить, об терни степові обдирається, реп'яхи на шаровари визбирує. Коли раптом чує – плач, крики попереду. Впав Грицько у полині, з-за куща виглядає. А там на горбочку татарчата малі докупи збилися, як ягнятка. Обнялися, плачуть, очі від страху затуляють. А кругом них на коні білому страшному, із кісток зробленому, жінка розпатлана носить. Лахміття чорне зотліле за нею теліпається, очі люття горять, зуби хижі шкіряться, руки з пазурами до дітей тягнуться.

Це сама страшна Чума до них добратися хоче.

Хоче, та не може, бо перед нею, перед конем її старий дід-дервіш дзигою крутиться, руками розмахує, заклинання вигукує, до діток не підпускає.

Бачить Грицько своїм поглядом характерницьким те, що інші не побачать: і Чуму, і дервіша, і те, що дід уже силу втрачає. Усе тяжче йому крутитися, усе тихіший його голос. Знесилів дервіш, крутнувся востаннє і впав на землю.

Зраділа Чума, зареготала і на дітей кинулася. Та не встигла із місця зрушити, як вискочив Грицько із ковилу перед нею, та обома ногами збив страховисько з коня! Вхопив, притис до землі та не відпускає. Завила Чума, на гадюку перетворилася – не відпускає Грицько. І руками тисне, і силою характерницькою пече її. Звивається гадюка, зубами отруйними вкусити хоче. А Грицько з останніх сил її тримає та помочі у Бога благає.

Руки Грицькові слабшають, піт очі заливає, ноги терпнуть. Коли це вітер зі степу повіяв – піт висушив. Роса на губи Грицькові впала – напоїла. Вовк з кущів вискочив – Грицькові сили своєї вовчої передав. Кабан із корчів духу хороброго Грицеві в серце влив, та ще й їжачок із трави викотився та гадюку колючками вколов.

А тут уже й сонце зійшло. Освітило Чуму. Скорчилась вона, вогнем синім загорілася і попелом чорним розлетілася. Упав Грицько на землю, поворухнутися не може – куди вже там тікати!

Коли це Ахмед з татарами наскочили. Свої луки напнули – от-от вистрілять.

Аж тут раптом заграв-заспівав струнами кобиз при сідлі Ахмедовому!

Вклякли татари з подиву. Чують вони, як співає кобиз людським голосом про воїна-характерника, що саму Чуму здолав, діток татарських порятував. Глянув Ахмед на попіл чорний, на коня білого, із кісток зробленого, на дідуса-дервіша знесиленого, на діток заплаканих. Зліз з коня, вклонився Грицькові до землі і на руки його підняв. Наказав воїнам своїм зброю опустити.

– Що ти робиш, Ахмеде? – питають татари. – А як же ханська воля?

– Вище за хана ще Аллах є, – відказав Ахмед.

Звелів він воїнам своїм діток з дідусем-дервішем доглянути, а сам посадив Грицька на коня, із кісток зробленого, у Чуми відвойованого, та й повіз його додому на Січ. Вилікував його по дорозі, до самого кошового живим-здоровим доправив.

А козаки дивувалися: ще не було такого, щоб татарин сам на Січ приїхав і товариша їхнього привіз, та ще й побратимом молодому козакові став. Поклявся Ахмед, що не буде більше з козаками воювати й орду на Україну не пустить.

Довго тоді мир і спокій в Україні панували. А Грицька-характерника за коня його дивного, із кісток складеного, відтоді і називали – Грицько Кобиляча Смерть.

Автор: Лірник Сашко

Джерело: <http://derevo-kazok.com.ua/tales/казка-про-силу-характерницьку.html>

Тік-Так

Чи бачили ви, діти, старовинний годинник? Такий товстий, незграбний із заводним механізмом, а не на батарейках, як зараз. Поважний і серйозний він ще висить десь у старих будинках, збережений бабусею чи дідусем і завжди вірно показує нам час. Не те що ці сучасні маленькі, плоскі, електронні годиннички, які часто понуро мовчать і чи то з лінощів, чи з неохоти зупиняються саме тоді, коли нам необхідно знати годину.

Отож, саме поважний, старенький і працюючий, чесний і старанний годинник з заводним механізмом висів у Сергійкового дідуса у спальні. Сергійко завжди чув його важку ходу – тік-так. Хлопчику було дуже цікаво, як іде той Час там, усередині, та чи можна його зупинити. Але у дідову спальню він ніколи не заходив.

– Сергійку, швидше! Сергійку, поки ти сидиш та нічого не робиш Час іде, він не стоїть на місці. Він проходить повз тебе, а ти його дарма марнуєш.

День у день одне й те ж саме. Сергійко вперто марнував час і міг годину одягати штани щоб піти на вулицю. І бувало навіть так, що вже й сонце заходило, поки він збереться.

Якось, коли нікого не було вдома, Сергійко грався машинкою і вона, проїхавши увесь коридор, заїхала прямісінько у дідову спальню через відхилені двері. Що ж робити? Довго вагався Сергійко чи заходити без дозволу у дідову кімнату та вирішив, що нічого ж поганого не станеться. Потрібно лише забрати машинку і вийти. Сергійко зайшов і відразу здригнувся. Великий старий годинник саме відбивав шосту годину вечора. Поважно і твердо.

Хлопчик озирнувся в пошуках машинки. Вона заїхала аж під шафку, над якою висів старовинний годинник. Сергійко підійшов близько до годинника і від цікавості чи від захоплення не міг вже відвести від нього погляд. Виготовлений дуже давно умілими майстрами, годинник був справді дуже гарний з вигнутим стрілочками, вирізбленою кришкою, чудернацькими цифрами на циферблаті. „Він, мабуть, ще старший від дідуса”, – подумав хлопчик.

Сергійко доторкнувся до холодного скла. „От мені б дізнатись як він іде? Як же потрапити туди, всередину?” І раптом, дверцята годинника відчинилися і Сергійко, не змігши відірвати руки від дверцят, почав зменшуватися й, ставши завбільшки з горіх, повис на ручці, міцно тримаючись, щоб не впасти.

Чийсь руки підхопили його і потягнули усередину.

– Привіт, я Тік а це– Так,– маленькі і худенькі хлопчики, наче стрілочки, стояли перед Сергійком. – Ти хотів побачити сам Час? Ми його діти.

– От чудасія! Невже я справді всередині годинника? Отого старовинного, дідусевого? Ой, хлопці! Ходім гратися. Я ж сам грався, а тепер з вами буду.

– Ні, ми не можемо гратися. Мусиш іти з нами, бо ми ніколи не зупиняємось, а дорогою ми все розповімо. Згода?

– Гаразд. Я з вами! А що це за дівчинка попереду біжить?

– Це наша молодша сестричка Секундочка. Вона швидше від нас іде в шістдесят кроків. А ще ми познайомимо тебе з батьком Часом. Він також постійно йде. Ще ні на хвилинку не зупинився. Час і твій дідусь – давні та щирі друзі.

– Так от чому дідусь так вчасно все робить. Ні хвилинки не згає. Все у нього розписано по хвилинках і він завжди всюди встигає! – здогадався Сергійко.

– А ти хіба не знав?

– Ні, навіть не здогадувався. Але ж і кумедно ви йдете – один крок Тік, один Так. Як же так можна?

– А ми й не помічали. Ми завжди так йдемо.

– Ой, ой! – почулось раптом попереду. – Біда зараз трапиться!

– Це Секундочка. Щось, напевно, сталося. Біжімо!

Сергійко разом з хлопчиками прибігли до Секундочки. Вона тремтіла і була дуже схвильована й пильно дивилась крізь скло годинника, крізь вікно на вулицю, людей і машини.

– Дивіться! Дівчинка висмикнула руку від мами і вибігла на дорогу. А там же машини!

– А звідки ти знаєш, що може трапитись біда? А може й не трапиться. Може, машини оминуть дівчинку? – Сергійко хотів заспокоїти друзів.

– Знаю. Ми у школі дуже добре вчимо математику. А у мене найкращі оцінки з математики. Я все порахувала. І швидкість, і відстань, і час. Ой, біда трапиться!

– Що там таке? – почулось позаду.

– Це – Час, – зашепотіли хлопчики. – Зараз ми тебе з ним познайомимо. Будь ввічливий.

– Доброго дня, пане, – привітався хлопчик, щойно Час порівнявся з ним.

– Доброго. Це ти той хлопчина, що мене марнує?

– Я більше не буду,– схилив голову Сергійко. – А Ви і є той великий, знаменитий Час?

– Так, це я. Будемо тепер друзями, – усміхнувся привітно старий Час. – Що тут за галас?

– Секундочка підрахувала, що з дівчинкою, яка вибігла на дорогу, трапиться біда. На неї наїде вантажівка, – навперебій розповідали Тік і Так.

– Біда кажете?

– Так, велика біда. Дозвольте мені зупинити час на одну секундочку, щоб все виправити. Цього ніхто не помітить. Одна секундочка дуже маленька. А наш новий друг Сергійко за цю секунду відведе дитину до мами. І все буде добре.

– Добре, Секундочко, я дозволяю тобі це зробити. Зупиняй!

Секундочка миттю вийняла з кишеньки маленьку золоту стрілочку і, махнувши нею та промовивши лише їй відомі чарівні слова, зупинила мить. Все завмерло: і машини, і люди на вулиці.

А Сергійко тим часом швиденько зіскочив на дорогу і, вхопивши дівча за руку, відвів до мами. І так само швидко повернувся.

– От і все. От і добре. Дівчинку ми врятували, – Секундочка знову махнула стрілочкою і час відновив ходу.

– Молодці діти, і ти також, Сергійку. Бачу, добрий ти хлопчина і часу більше не гаятимеш.

– Обіцяю. Не гаятиму, – запевнив хлопчик. – Ніколи...

– Сергійку, прокидайся! Ти як тут опинився? – говорив дідусь погладжуючи хлопчика по голівці.

Сергійко прокинувся. Він лежав на дідовому ліжку і був уже зовсім не маленьким, а поряд не було ні Тіка, ні Така і Секундочки не було. Тільки у руках залишилась маленька золота стрілочка, подарована Секундочкою. Та сама, якою вона зупинила час, щоб відвернути біду.

– Ой, дідусю, така пригода!

– Що трапилось?

– Та... ніколи говорити, мені ще потрібно іграшки поскладати. Час же не чекатиме, він іде.

Дідусь здивовано подивився на внука.

– Так, Сергійку. Все вірно. Він не чекатиме.

З того дня Сергійко все робив вправно, старанно і не запізнювався, щоб не марнувати Час дарма.

Автор: Ірина Мацько

Джерело: <http://kazka.in/fairytales/iryna-matsko/tik-tak.html>

Вовк і сорока

Якось зустрів вовк сороку і сказав їй:

- Давай втечемо. Несила більше жити в цьому лісі!
 А сорока питає:
 – Що ж тобі не подобається в лісі? Мені тут добре. їжі повно!
 – Ліс хороший, але ж ти бачиш, які тут усі лихі на мене! Де яка шкода вкоїться
 – все я винен. А від собак і від людей зовсім спокою не маю!
 – А куди ти підеш? – знову питає сорока.
 – Піду в інший ліс, де мене ніхто не знає, де люди добрі, а собаки лагідні.
 – Але ж, куме, хіба ти лишиш тут свої звички й зуби?
 – Яка ти дурна! – розсердився вовк. – Де це чувано й видано, щоб лишати звички й зуби?
 Тоді сорока сказала:
 – Дурна я чи ні, а й там, куди ти йдеш, добра не буде! Звички твої погані і зуби в тебе гострі, отож усі й лихі на тебе!

Автор: болгарська народна казка

Джерело: <http://derevo-kazok.com.ua/tales/вовк-і-сорока-болгарська-казка.html>

Без вірного друга велика туга

Катруся була не дуже чемною дівчинкою. Часто вередувала і не слухалась батьків. А ще не хотіла товаришувати зі своїми однокласниками. Мама жартома називала доньку “малою егоїсткою”.

Хто такі егоїсти, Катя й гадки не мала. Але дуже пишалася, що належить до їхніх лав. Уявляла, що це великі герої, самостійні та відомі.

На жаль, батьки не зважали на таку поведінку доньки. Казали, що Катруся ще маленька – тільки перший клас закінчує. А от бабуся картала внучку:

– Катрусю, чому ти не хочеш товаришувати зі сусідськими Галинкою і Дмитриком? Не можна проганяти їх з нашого подвір'я! Вони ж добрі та чемні дітки!

– Можна, – Катруся надувала щічки. – Не треба, щоб вони до мене приходили. Й іграшок своїх їм не дам. Сама бавитимусь.

Бабуся сумно зітхала:

– Ох, і вередлива ти, Катрю! Хіба ж можна прожити у світі без друзів?..

Але Катруся не зважала на зауваження бабусі. Бавилася сама, нікому не давала своїх іграшок, а Галинку і Дмитрика, які приходили до неї, проганяла.

– Геть звідси! – сердито наказувала.

– Катрусю, ходімо з нами бавитись, або ж запрошуй нас до себе, – просили Галинка і Дмитрик. – Дивись, як багато снігу на твоєму подвір'ї. Разом зліпимо великого сніговика.

– Я й без вас зліплю, – Катря знову надула щічки і навіть не дивилася у бік дітлахів-сусідів.

Наступного ранку дівчинка вирішила самотужки зліпити сніговика. Навіть татові заборонила допомагати їй. Довго вовтузилася, але до обіду впоралась. Сніговик вийшов невеличкий, але дуже симпатичний.

Галинка і Дмитрик зачудовано спостерігали з-за хвірточки за Катрусєю, але зайти на подвір'я не наважились.

А вже надвечір у дівчинки піднялася температура. Катруся дуже змерзла, коли ліпила сніговика, і застудилася. Наступного дня мала прокинулася із болем у горлі.

Батьки і бабуся не відходили від дівчинки, поїли її гарячим молоком з медом, давали всілякі таблетки та мікстури. Проте Катрусі не кращало. Минуло декілька днів – і вона почала дуже сумувати. Підходила до вікна і все дивилася на свого сніговика.

Сніговик також сумував, стояв похмурий, похнюпивши свого носа-морквину.

– Бачиш, Катрусю, яка ти самотня! Ніхто не приходить тебе провідувати, – сказала бабуся, що спостерігала за онукою.

– Байдуже, не треба мене провідувати, – відповіла Катруся. А за хвилику сіла на краєчок м'якого крісла й гірко заплакала: – А й справді! Я дуже самотня. Самотня, як сніговик посеред подвір'я... І моє серце таке холодне, як у Снігової Королеви! – потім поглянула на бабуся і запитала: – Тепер так завжди буде, бабцю? Ніхто не захоче товаришувати зі мною?

– Чому ж, Катрусю?! Якщо ти зрозуміла, що поводитися негарно, якщо щиро хочеш змінитися, тоді все буде гаразд.

Старенька заспокоїла онуку і вклала спати. А потім покликала на гостину Галинку і Дмитрика, почастувала їх гарячим чаєм з пиріжками і про щось довго гомоніла з ними у кухні. Проте Катруся міцно спала і навіть не здогадувалася про візит гостей.

Наступного ранку дівчинка підійшла до вікна і побачила, що на подвір'ї бавляться Галинка і Дмитрик, а поряд із її сніговичком з'явилося ще двоє сніговиків.

Дівчинка зраділа, закружляла кімнатою, загукала:

– Бабусю, я вже одужала. І змінилась! Не хочу бути егоїсткою. Хочу мати багато друзів! Запросімо Галинку і Дмитрика до нас.

– Молодець, – похвалила старенька онуку. – Бо друзі – то скарб. Без вірного друга велика туга... Навіть твоєму сніговикові потрібні друзі. Бачиш, як звеселів, коли Галинка з Дмитриком виліпили ще двох...

Катруся дуже змінилася, прислухалась до бабусиних слів і заприятелювала з Галинкою та Дмитриком. Разом вони ходять до школи, разом бавляться після уроків. У їхньому житті стільки цікавого... І як Катруся раніше жила без друзів?

Автор: Тетяна Новацька

Джерело: <http://kazka.in/fairytales/tetiana-novatska/bez-virnogo-druga-velika-tuga.html>

Як слон і лев подорожували

Якось слон і лев любесенько собі подорожували. Ось підійшли вони до водоймища, а тоді до замуленого болота. Лев і каже:

– Водою я перебрести не можу, а от болотом перейду.

А слон йому відказує:

– Куме леве, а я водою можу перейти, а от болотяним мулом аж ніяк.

І тоді вони домовилися: як ітимуть водою, лев сяде на слона, а як болотом – слон їхатиме верхи на левові.

Аж ось на середині річки лев так міцно вчепився в слона, аби не впасти, що й пазури загнав йому в боки.

Тоді слон і каже:

– Куме леве, ти робиш мені боляче!

А лев йому у відповідь:

– Куме слоне, кожен хапається своїми пазурами...

Так перейшли вони річку й наблизилися до болота. Там слон став на лева, а посеред болота відчув, що ось-ось упаде, тож обхопив лева хоботом.

Лев невдоволено крутнувся й мовив:

– Куме слоне, що ви собі дозволяєте?

А слон йому на те:

– Не дивуйся, куме: хто не має пазурів, той душить хоботом.

Автор: кубинська народна казка

Джерело: <http://derevo-kazok.com.ua/tales/як-слон-і-лев-подорожували-кубинська-казка.html>

Мамине серденько

Чи знаєш ТИ, що таке мамине серденько?

Думаєш, воно таке, як на малюнку в енциклопедії?

Ні, дитино, серце набагато більше. Цього не зобразиш на жодному малюнку.

А головне, що у серці основне місце займаєш ТИ. Так-так, саме ТИ...

Дивне серце, правда? Поки Тебе не було, там поміщалося багато всього. Але після Твого народження це все потіснилось, і більшу частину серденька зайняла дитина.

Саме діти є господарями маминого серденька.

І лише вони його можуть розбити.

Жив собі хлопчик Андрійко. Чудовий хлопчик, розумний, але зовсім не шанував своїх рідних.

«А що? – думав він. – Коли я народився, батьки вже були, Отже, вони так і будуть. Та й є вони лише для того, щоб мене доглядати, мені догоджати...»

І так був переконаний у цьому, що почав говорити погані слова до мами, а одного разу навіть ударив її.

Побачивши це, мамин ангел-охоронець, який завжди сидів на плечі й терпів усі вибрики малого Андрійка, розуміючи, що це дитина, яка займає майже все мамине серденько, не стримався.

– Отак, Андрійку! – скрикнув він про себе. – Не знаєш ти, що таке серце мамине! От зачекай, перетворю я його на тонкий кришталь, і тепер від кожного поганого слова на серці буде тріщинка, а з часом воно може розбитися...

Як сказав, так і зробив. Коли наступного ранку Андрійко прокинувся, біля його ліжка стояло у розкішній вазі незвичайної краси кришталеве серце. А всередині він побачив своє фото – велике-велике, майже на все серце, і багато інших речей. «Напевне, це нова прикраса для дому» – подумав Андрійко.

– Синку, до школи пора збиратись, одягайся, прошу тебе. Ти ж запізнився, – вкотре просила мама.

– Не хочу в школу! Ти мені вже набридла з тою школою!

– Андрійку, та ж усім треба вчитися. Збирайся, я вже їсти тобі приготувала, – продовжувала просити мама.

– Фу, не люблю я такого їсти, воно недобре! Що за мама така? Кажу ж, не хочу! Відчепися від мене!

Раптом почулося легеньке «хрусь». На кришталевому серці з'явилася тріщина. «Чого б це?» – подумав Андрійко. – «Адже ніхто його не зачіпав». Але за мить уже забув про це.

Викрикаючи різні нечемні слова, Андрійко таки зібравсь у школу.

– Сину, простудишся! – мама протягнула Андрійкові шарфик.

– Та ну тебе! – вдаривши кулачком маму по руці, хлопчик вибіг із дому.

Дуже боліло мамине сердечко, обливалося кров'ю, а потріскане від попередніх злих та недобрих слів кришталеве серце від цього удару сина розколалося на маленькі шматочки.

Коли Андрійко повернувся зі школи, мами вдома не було. Якась чужа жінка ходила по кімнатах, переставляла меблі, поралася на кухні.

– А мама де? – запитав злякано хлопчик.

– Мама? А хто така мама? Тепер господиня тут – я, – холодно, наче робот, відповіла вона.

– Мама... Мама – це... «Як же їй пояснити, хто така мама?».

– Мама мене дуже любить, вона мене народила і...

– І що? Досить базікати. Швидко мити руки – і на кухню! – скомандувала жінка крижаним голосом.

Андрійко попрямував мити руки, зі жахом думаючи, що ж трапилося, де мама і хто ця жінка. «Напевно, мама ще на роботі. От прийде додому, і все буде добре. А ця жінка тут, поки мами нема».

Після обіду Андрійко почав, як завжди, гратися. Знав, що мама раз у раз нагадувала йому робити уроки відразу після школи, а не відкладати на вечір. Але ж

навіщо? Мама прийде, знову попросить, він знову трошки покапризує... Так весело, коли мама просить, а ти не слухаєш, вона така доросла і велика, а просить малого. «От який я сильний! Що там!» – думав хлопчик.

Настав час вечері. Сумно, самотньо. Чужа жінка продовжувала, пораючись, ходити по хаті, батько у відрядженні, а мама... мами чомусь довго нема. Андрійко вже почав хвилюватися, прислухаючись до кроків на сходах. То до вікна підбіжить, то на телефон погляне. Та ні, тихо, нема нікого. Нарешті почув кроки. «От, іде вже. Зараз я знову щось вигадую. Як весело, коли мама щось довго-довго просить. Цікава гра! Що ж придумати? А кроки вже ближче і ближче. Скажу, що живіт болить, тому уроки не буду робити. От!»

Так вирішив Андрійко. Але раптом почув, що кроки минули їхню квартиру і піднялися вище поверхом. Озвався дверний дзвінок. «Хто там?» «Мама, відчиніть».

– Мама... А моя мама? Де ж вона? – ледь не плакав, ходячи кімнатою. Раптом щось різонуло хлопчину в ступню. Глянувши вниз, побачив ущент розбите кришталеве серце і свою фотографію, що випала з нього.

– Ай! – скрикнув він. – Хто ж це розбив серце?

– Подивися на фото, – почув Андрійко голос. Це ангелик вирішив усе розповісти. – Його розбила людина, зображена на світлині. Її дуже любила твоя мама.

– Та це ж я! Але я не зачіпав його!

– Усі твої погані слова робили на серці тріщинки, а коли ти ще й ударив свою маму, воно розбилось. І ота жінка тепер буде жити поруч із тобою. Вона вміло куховарить, прибирає. Зробить усе це, як належить, тільки любити не вміє. А мамине серденько ти розбив.

– Ангелику, я хочу до мами... – зі сльозами мовив хлопчик.

– Не можна, дитино, у неї ж розбите серце...

– А що мені зробити, щоб серце мами стало таким, як було раніше?

– Не знаю. Це ти сам маєш зрозуміти. Шукай, що ще на світі є таке тепле, любляче, гаряче, велике, як мамине серце, де б ти помістився... – сказав ангелик, збираючись летіти.

– Я віднайду, обов'язково віднайду!

– Коли щиро так вирішив, я допоможу тобі. Віднайти ти мусиш сам, а я оживлю його, – повернувшись і сідаючи на плече хлопчика, мовив ангелик.

Що тільки не робив хлопчина для того, щоб мамине серденько знову було колишнім! І квіточку приміряв, і жаринку пробував, дзеркальце, промінчик, коштовний камінчик, а серденько ніяк не гріло.

– А далі що? – засумував Андрійко. Прийшов до тітоньки, яка хазяйнувала тепер у домі, й усе щиро розповів. Аж сльози від жалю за вчиненим виступили. Розповів, як погано поведився, образливі слова говорив, як ударив маму і як хоче тепер усе повернути, щоб мамине серденько знову гріло його...

І трапилося диво! Чужа й холодна тітонька раптом наче прокинулася, її очі заблищали від сліз щастя, вона лагідно всміхнулася й протягнула руки до синочка. Це знову була мама Андрійка. Така сама добра, любляча і лагідна. Найкраща в світі!

– Ніколи не розбивай матусі серце! – мовив тихенько ангел на вушко Андрійкові.

– Не буду більше, ангелику! Ніколи-ніколи...

Автор: Ірина Мацько

Джерело: <http://kazka.in/fairytales/iryna-matsko/mamine-serdenko.html>

Галісієць та конго за круглим столом

Галісієць та конго якимось пішли до харчівні попоїсти. Обидва дуже зголодніли і, хоч грошей у них було мало, вирішили влаштувати на той дріб'язок трапезу. Коли їм подали їжу, тарілка у конго виявилася повнішою. Галісієць, який сидів навпроти, помітив це і повернув круглий стіл так, що конгова тарілка опинилася перед ним. А тоді й каже до конго, який був дуже здивований його вчинком:

– Земля кругла й увесь час обертається...

Конго, подумавши, й собі крутнув стола. Повніша тарілка знову повернулася до нього.

– Ані ти, ані я не можемо керувати світом. Тож нехай усе лишається як є, – мовив він до галісійця.

Автор: кубинська народна казка

Джерело: <http://derevo-kazok.com.ua/tales/галісієць-та-конго-за-круглим-столом.html>

Чарівний ліхтар

Був собі один чаклун і мав багато книг. Читав він їх, читав і вичитав, що там і там є велика скеля, а в тій скелі сила всякого добра і чарівний ліхтар. Щоб усе те добути, треба послати всередину хлопця-семилітка.

От і пішов чаклун такого хлопця шукати. Іде полем, коли бачить – пастушок овечок завертає. Підходить чаклун до нього й питається:

– Хлопче, скільки тобі років?

– Я добре й не знаю, та мама казала, що мені якраз сім років, сім місяців і сім тижнів.

– Е, то ти вже парубок! – каже чаклун. – А чи не

пішов би ти зі мною пташенята дерти на оту он скелю? Там їх без ліку, тільки ж я не виберусь на неї.

Підмовою та обіцянками заманив хлопця далеко в ліс. Коли ось той схаменувся.

– Куди це ви мене, – каже, – ведете?

– Та йди, зараз на місці будемо.

Хлопець уже й не знав, як йому втрапити додому, тож і йшов, злякавшись, за чаклуном. Аж приходять до величезної скелі. Вона так і відчинилась.

– Слухай, хлопче! – каже чаклун. – Підеш ти в оцю печеру, знайдеш там багато скарбів, набереш собі скільки душа бажає, а мені хіба ліхтар принесеш, що на іржавому цвяхові висить, – та й пхнув його всередину. – Гляди ж тільки, – наказує, – виходь, як гукатиму, бо зостанешся там навіки.

Хоч і як хлопцеві не хотілося у ту печеру, та йти мусив, бо чаклуна боявся. От іде він помацки в пільмі, аж бачить – вогник. І що далі йде, то пільма перед ним ніби розходиться і все довкола таке гарне: срібні дерева, срібна трава, квіти золоті, а на стежечках скрізь коштовні камінчики виграють. У хлопця аж очі розбіглися. Збирає він ті камінчики і в кишені, і в жмені та й грається ними.

Аж ось чаклун гукає до нього:

– Хлопче, виходь!

А хлопець не чує, грається собі. Коли це знову:

– Виходь уже!

Пастушок і цього разу чи не почув, чи повз вуха пустив. Чаклун і втретє гукає:

– Та виходь-бо!

Аж тут – гур-гур-гур! – мовби сто громів гримнуло – зачинилася скеля. Не можна було тепер ні вийти, ні ввійти. Пастушок не оглянувся, грався та бігав собі розкішним палацом. Отак пролетіло аж сім років, а йому здавалось, що тільки сім годин минуло. От набрав ще тих камінців, щоб було чим дома гратися, та й рушає собі. Коли бачить на іржавому цвяхові старий ліхтар висить.

– Ходи, – каже, – й ти, старий ліхтарику, зі мною, хоч буде чим у повітці присвітити, бо дома ніякого немає.

Та й хотів був вийти. Дійшов до тієї діри, де входив, – а печера зачинена, і така темрява всюди, що й самому себе не видно. Злякався він дуже й зі страху лише обмацував усе довкола. А той ліхтар і тернувся об хлопця та й озивається:

– Що звелите, господарю?

З переляку хлопець і сам не знав, як вимовив:

– Та що, мені аби оця скеля відчинилась.

Тільки сказав, а вона вже й відчинилась. А ледве він вийшов – гур-гур-гур! – і зачинилась. Чаклуна вже не було коло тієї скелі. Та й як би він міг сім років дождати!

От хлопець блукає тим лісом, аж зустрівся йому якийсь чоловік.

– Чоловіче добрий, – питається хлопець, – чи ви не знаєте, де мій батько, пастух, живе?

– Сину мій, – каже той, – пастух є в кожному селі. Хто ж його знає, котрий з них твій батько!

Так і пішов хлопець далі та й добився-таки аж до того місця, де овечок семилітком завертав. Звідти вже й додому втрапив. Батько його давно помер, зосталася сама згорьована мати і то ледве його пізнала, так він виріс. Розповів їй усе, що було, ліхтар закинув десь у куток, а сам вийняв з кишені камінчики та й підкидається.

Аж тут якийсь гендляр усе крутиться та крутиться коло пастушка.

– Сину, – каже, – продай мені тих камінчиків.

– А чому дасте?

– По чотири гроші, – каже той.

– То й беріть!

Гендляр скількись там заплатив, а хлопець і тому радий: роздобув, бач, трохи грошей. Прожили вони з матір'ю чималий час.

От знов якось вийшов хлопець з хати та й підкидається камінчиками. Дивиться – а гендляр уже тут. Хлопець узяв та жартома й заправив за пару камінчиків сто золотих, а гендляр одразу й заплатив. Наш парубок уже й запишався:

– Мамо, – каже, – я вже міг би женитися. Є в мене з чого хазяйнувати – сто золотих у кишені!

– То й шукай собі до пари! – каже мати.

Він і став шукати, але то він дівчині не до вподоби, то вона йому.

А час минав. Сто золотих і коштовні камінці помалу розійшлися, лишилися давні злидні та ще старий ліхтар у куточку.

– Ой мамо, – каже раз парубок, – я й забув про той ліхтар! Візьму лиш його почищу, то за нього ще більше вторгую.

Узяв ліхтаря та й ну його терти віхтем.

– Що звелите, найясніший володарю? – озивається ліхтар.

– Диви, ще й насміхається! – розсердився хлопець та й закинув ліхтаря знову в куток.

Стоїть ліхтар, а парубка так до нього й тягне! Узяв він і вдруге його потер. І знову чує:

– Що звелите, найясніший володарю?

Схаменувся тепер хлопець. Каже:

– Та нічого, аби тільки трохи таких камінців, як у мене були.

Зараз же де не взялась перед ним купа золотих камінців.

– Ой мамо, мамо! Тепер уже я оженюсь, бо знов багатий став, – каже парубок матері. – Візьміть трохи тих коштовних камінців, понесіть нашому королеві та й посватайте за мене його доньку.

От мати причепурилася, приходить до короля.

– Кланяється, – каже, – вам мій син і посилає дарунок – оці камінчики. Питає він, чи не оддали б ви за нього свою дочку.

Король аж розсердився, що така обідранка його дочку за свого сина сватає. А камінчики йому сподобалися.

– Добре, – каже, – коли твій син такий пан, то нехай прийде завтра сам по наречену.

Приходить мати додому та й розповідає синові про все. Син тоді потер ліхтар, а той озивається:

– Що звелите, найясніший володарю?

– До ранку щоб був мідний одяг, кінь і військо!

Уранці, ледве очі розплющив, усе було, як звелів. Сів він на мідного коня та й помчав разом з військом по наречену. От у гаю зустрівся він з королем, а той весь був у сріблі, і військо його теж було срібне. Як побачив король, що парубок у мідному, повернувся назад і на мову з ним не став.

– Чого б воно? – подумав собі пастух та й повернувся ні з чим додому. Вдома потер ліхтар і питає:

– Чого король і на мову зі мною не став?

– А того, найясніший володарю, – каже ліхтар, – що він у сріблі був, а ви в усьому мідному.

– Ну, коли так, щоб мені був на завтра срібний одяг, срібний кінь й військо!

Як загадав, так і було. Вранці сів на срібного коня й рушив до короля. Аж вийшов король йому назустріч – увесь у позолоченому, та побачив, що пастух у срібному, так зараз і вернув додому. Довелось і парубкові вертатися. От потер він удома ліхтар та й питає:

– Чого це й сьогодні король мене до себе не підпустив?

– Гм, бо не хоче своєї дочки оддати за біднішого від себе. Ось як уберешся в золото, тоді вона твоя.

– Ну то щоб мені до ранку було золоте вбрання, золотий кінь і військо!

Третього дня гай так і засяяв, коли зустрілися обоє в золоті й на конях золотих. Але король мав тільки позолочене вбрання і військо, то й мусив цього разу поступитись перед пастухом і віддати йому дочку. Одпустив тоді пастух від себе своє військо золоте та й веде королівну по-простому до господи. Навіщо, мовляв, її дурити, коли дома однаково в непришну хату треба йти. От ідуть вони полем. Пастух:

– Оце, жінко, сюди мені їсти носитимеш, у горщику, а я буду вівці пасти.

Дома поклали королівну на соломі спати. Як заснула вона, пастух і потер ліхтар.

– Що звелите, найясніший володарю?

– Та що, проти королівського палацу постав такий замок, щоб на срібному ланцюжку в повітрі висів. І щоб там усе було, що треба, а жінку мою туди в шовкову постіль перенесеш.

Як він сказав, так і було. Королівна вранці тільки дивувалась, де це вона опинилася! Та прийшов чоловік і сказав, що тут над усім вона господиня. Так і зажили вони в добрі та злагоді.

А той чаклун знову вичитав із своїх книг, що пастушок здобув-таки чарівний ліхтар. Чаклуна завидки взяли, й довго він думав, як би той ліхтар собі забрати. От перебрався на гендляря та й ходить скуповує де що старе – на нове міняє. Заходить і до того замку – чи там не міняють старих ліхтарів на нові?

– А є якийсь старий ліхтар, уже давно валяється, – каже пастухова мати.

Узяла та й виміняла за нього новий. А як син прийшов додому, то ще й похвалилася йому:

– Ой сину, як мені сьогодні поталанило – за того старого ліхтаря, що в кутку валявся, я новий-новісінький виміняла!

– Отакої! Що ви, мамо, нарobili? Що ж його тепер почати? – бідкався син, бо догадався, що вона чарівний ліхтар проміняла.

А чаклун тим часом потер ліхтар.

– Що звелите, не мій володарю? – озвався ліхтар.

– Віднеси отой замок із королівною над чорне море і почепи там на золотому цвяхові на срібнім ланцюзі!

Як звелів, так і було. Зостався пастух без замку й без дружини. Та ще й король розгнівався і хотів його звести зі світу. Пастух якось там упросився, що він і жінку знайде, й палац, хоч би де вони заділись.

Зібрався він та й пішов шукати. Іде лісом, приходить надвечір до якоїсь хатки. «Ото добре, – подумав собі, – хоч раз переночую по-людському та, може, й про жінку щось довідаюся».

Заходить до хатки, аж там порожньо. Тільки в куточку сидить навпочіпки маленька згорблена бабуся.

– Чого тобі треба? – питається.

– Та чого, – каже їй хлопець, – шукаю, де переночувати. А ще – може, де почую щось про те, де моя жінка й мій замок поділися.

– Про твій замок і про твою жінку, – баба йому, – я нічого не знаю, а от син мій Вітер, може, щось і знає, бо всі гори й ліси облітав, часто й столітні дерева спересердя вивертає, – заглядає в усі закутки. Але стережися його, синку, тікай, куди далі, бо як він тут тебе застане, то погубить.

– Та вже, паніматко, як буде, так буде. Тільки ви десь трохи мене приховайте, може, він і зглянеться наді мною.

– Гаразд. Коли вже ти хочеш. Та не знаю, чи воно тобі на добро вийде.

Взяла й заховала його в темному куточку. Аж приходить Вітер. Два дні без

угаву віяв та дув, то й захотів відпочити.

– Фу, десь тут людина є, – загув ще в дверях, – кажіть лишень, де ви її сховали?

– Де б тут людина взялася? – втішає його стара. – Сам здоровий, знаєш, – ти як дмухнеш, то й черв'ячка з-під землі вигребеш, а то щоб людину не побачив, коли вона сюди добивалася!

– Е, не кажіть, он він у куточку! А йди лишень сюди, хлопче! Що ти тут шукаєш?

Виліз неборака з кутка та й став перед велетнем, наче мізинчик.

– Ой, – каже, – чого мені шукати, коли не поради в своїй скруті! Де б я знайшов замок, що на золотому цвяшку на срібному ланцюжку в повітрі висить?

– Там, де я гуляв, його немає. А що наваживсь ти на таке велике діло, зглянуся я над тобою – проведу завтра до свого брата, що в пустелях віє. Там ти швидше знайдеш, що шукаєш.

От пастух виспався добре вночі, а вранці йому сам Вітер стежку показав з тих далеких лісів.

Вибрався парубок з лісу і прийшов у таку широку пустелю, що не видно їй було кінця-краю. Довго блукав він по тій пустелі, аж поки знову прибився до якоїсь хатки. Привітала його Пустельного Вітра мати, але ночувати не пускала, бо син її, що в пустелях віє-завиває, страшніший од першого і вже не зглянеться над ним. Насилу хлопець її впросив, заховала вона його в кутку, ще й прикрила фартухом.

Коли це надворі щось як засвистить, неначе триста чабанів одразу на пальцях засвистали. А то вже Пустельний Вітер доходив додому і ще здалеку кричав:

– Мамо! А подайте сюди з кутка оту комашину, дарма ви її накрили. Я ж його почув ще тоді, як він з лісу ступив до пустелі.

– Тільки не гнівайся, – втихомирює його стара. – Чоловік цей від твого брата йде і шукає в тебе поради.

– Ану ж подивлюсь на нього! – каже Вітер, і пастух уже трохи сміливіше вийшов до цього велетня. Розповів йому про своє горе, та й Пустельний Вітер нічого про замок не знав. Тільки порадив, щоб ішов до їхнього третього брата, що морем гуляє.

От уранці показав йому Пустельний Вітер, куди йти, а сам швиденько майнув собі в інший бік повівати, щоб, бува, не зобидити чоловіка, розгулявшись. А той пішов собі прямо-прямісінько. Надвечір приходить до якоїсь хатки на морському березі. Тут його Морського Вітра мати зустріла спокійно, бо її син хоч був і найстрашніший з трьох, але то лише поки на морі літав. Коли ж настав час іти спати, він враз стихав і вертався додому спокійний ще и радів, як міг дати кому раду. Отож, побачивши пастуха, Морський Вітер із ним гарно привітався й сказав, щоб той усе розповів.

– Гм, – сказав Морський Вітер, коли вислухав усе, – та ти не так свій замок шукаєш, як той чарівний ліхтар, про який ще нічого мені не сказав. Тож знай, твій замок тут над морем висить і твоя жінка в ньому, а чаклун її неволить, щоб вийшла за нього заміж. І твій чарівний ліхтар у нього. Та й не знаю, чи здобудеш ти його. Як не допоможе тобі сам ліхтар, то тоді нема ради. Ось підеш ти понад морем. Трапиться тобі криничка, біля неї чаклун забавлявся, коли сюди йшов. Заглянеш у неї – може, буде тобі якийсь знак.

Подякував пастух за пораду та й пішов уранці криничку шукати.

От іде він понад морем, аж дивиться – дівчина танцює. Розігнався він її спіймати, а вона плюсь! – і шелеснула в криничку. Він хотів її перехопити, сягнув рукою в криницю – марно. Та коли витягнув руку, побачив на пальці гарну золоту обручку. Торкнув її, а вона озвалась:

– Ой, забувся ти про свій ліхтар, а прийшов чаклун, купив його й тепер усюди носить при собі. Я, щоб ти знав, лише маленька лусочка від того ліхтаря.

Пастух так зрадів і каже:

– Люба моя обручко, де ж ти тут узялася?

– Та, бачиш, ліхтар не хоче служити чаклунові, а ще й досі тобі завжди помагає. Ішов якимось той чаклун повз цю криничку і нагнувся напитися. А ліхтар на шиї в нього висів та й стукнувся об цямрину. Я й відскочила малою скалочкою і впала в криничку. Довго мене чаклун шукав, та знайти не міг. А тепер ти не бійся, я тобі до ліхтаря добутись поможу. Ти тільки покрути мене і побажай у чаклуновім замку опинитись.

Пастух так і зробив. І зараз же опинився перед замком.

А там чаклунів садівник саме троянди садить. Пастух і набився йому в учні. Той радо його прийняв. От пробув уже тут хлопець кілька тижнів, і ніхто його не пізнав. Аж ось зацвіла перша троянда на тій грядці, що він доглядав. Хлопець і заніс її пані. Уперше, відколи в чаклуна була, всміхнулася вона на ту троянду, але не пізнала пастуха. Згодом він і другу приніс, і на ту всміхнулася. А на третій раз спитала його, хто ж він.

– То ти, серце, не пізнаєш мене? Я ж твій чоловік!

Аж тепер вона придивилась до нього й так уже зраділа!

– Ой, де ж ти тут узявся? – дивується.

Він розповів їй усе, як було. А чаклун саме на лови пішов, то вони й порадились, як їм ліхтаря добути, що чаклун завжди на шиї носить.

От вертається чаклун додому, а вона прикинулася недужою і звеліла собі купіль наготувати. Чаклун зараз же про все потурбувався. Вона викупалась, ще кращою стала та й каже йому, щоб і він скупався. Як скупався ж він, то так міцно заснув, а ліхтар таки на шиї висить на шнурку. От вона потихеньку підкралась, перерізала шнурок, взяла ліхтар і віддала своєму чоловікові. Той зараз же потер його.

– Ой, давно вже ми не бачилися, найясніший володарю! Що звелите?

– Щоб замок став там, де спершу був, а оце опудало, – на чаклуна, – викинь у море.

Як загадав, то так і було. Чаклун на дно пішов, а замок саяв на колишньому своєму місці.

Король, пастухів тесть, щоранку, вставши, поглядав, бувало, туди, де той золотий замок висів. Тож тепер так зрадів, коли побачив, що знов замок виблискує проти сонця, як колись! А ще дужче зрадів, як уледів, що діти його з того замку золотою колісницею до нього їдуть! Вибіг він їм назустріч, і всі кинулися обійматись.

Ото було свято! Ото було весілля! Місяців зо три не вщухали веселощі. З того часу й зажив пастух, як могутній король, із своєю дружиною. Коли не померли, то й досі живуть.

Автор: словацька народна казка

Джерело: <http://derevo-kazok.com.ua/tales/чарівний-ліхтар-словацька-казка.html>